

Hoitotyönopiskelijoiden kokema ohjauksen tarve ja merkitykselliset kokemukset nuorisopsykiatrian osastolla harjoittelun aikana

Suvi Rossi
Emma Vikman

Opinnäytetyö
Huhtikuu 2017
Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala
Sairaanhoidtaja (AMK), hoitotyön koulutusohjelma

Tekijä(t) Rossi, Suvi Vikman, Emma	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä 04/2017
	Sivumäärä 47	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Hoitotyönopiskelijoiden kokema ohjauksen tarve ja merkitykselliset kokemukset nuorisopsykiatrian osastolla harjoittelun aikana		
Tutkinto-ohjelma Hoitotyön koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) Carita Kuhanen; Eila-Marjatta Rahunen		
Toimeksiantaja(t) Keski-Suomen keskussairaalan nuorisopsykiatrian osasto		
Tiivistelmä <p>Hoitotyönopiskelijoiden harjoittelunaikaiset kokemukset ja opiskelijaohjaus ovat suuria ammatilliseen osaamiseen ja uravalintaan vaikuttavia tekijöitä. Mielenterveys- ja päihdehoitotyöhön sitoutumisen edistämiseksi tulee keskittyä ohjatun harjoittelun kehittämiseen, jotta osaajia saadaan kasvamaan tarpeeseen. Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää hoitotyönopiskelijoiden harjoittelunaikaisia merkityksellisiä kokemuksia Keski-Suomen keskussairaalan nuorisopsykiatrian osastolla ja heidän kokemuksiaan ohjauksen tarpeestaan. Tarkoituksena on tuottaa tietoa, jolla voidaan kehittää nuorisopsykiatrian osaston opiskelijaohjausta.</p> <p>Opinnäytetyö toteutettiin laadullisena tutkimuksena ja aineisto kerättiin puolistrukturoidusti päiväkirjamerkintöinä neljältä hoitotyön opiskelijalta. Aineisto analysoitiin induktiivisella sisällön analyysillä.</p> <p>Opiskelijat kaipasivat ohjaajan tukea ja läsnäoloa erityisesti harjoittelun alkuvaiheessa. Yksin jäämisen tuntemuksia ja epävarmuuden tuntemuksia omasta toiminnasta tuotiin esiin. Opiskelijat tarvitsivat keskustelumahdollisuutta omista tuntemuksistaan, sekä ohjausta miten toimia erilaisissa asiakastilanteissa. Omahoitajuus koettiin vastuullisena ja opettavaisena sekä lisäävän itseluottamusta. Opiskelijoiden tunnekokemukset ja vuorovaikutustilanteet herättivät ohjauksen tarvetta. Yleisesti keskustelumahdollisuuksia ja ohjausta kaivattiin enemmän ja sen toivottiin olevan suunnitelmallisempaa.</p> <p>Opiskelijoiden kokemusten reflektio johtaa ohjaustarpeen tiedostamiseen ja oppimiseen. Opiskelijaa tulee tukea suunnitelmallisesti ja yksilöllisesti tarpeet selvittäen sekä ne huomioiden erilaisissa nuorisopsykiatrisen hoitotyön tilanteissa ja niiden jälkeen.</p>		
Avainsanat (asiasanat) mielenterveyshoitotyö, nuorisopsykiatrisen hoitotyö, merkityksellinen kokemus, ohjattu harjoittelu ammattikorkeakoulussa, ohjauksen tarve, reflektio		
Muut tiedot		

Author(s) Rossi, Suvi Vikman, Emma	Type of publication Bachelor's thesis Number of pages 51	Date 04/2017 Language of publication: Finnish Permission for web publication: x
Title The experienced need for mentoring and the significant experiences of nursing students on an adolescent psychiatric ward during clinical practice		
Degree programme Degree Programme in Nursing		
Supervisor(s) Carita Kuhanen; Eila-Marjatta Rahunen		
Assigned by Central Finlands' central hospital adolescents' psychiatric ward		
Abstract <p>The experiences during clinical practices and student mentoring affect the career choices and professional competence of nursing students. In order to promote students' commitment to mental health and abuser care and in order to satisfy the ever growing need of competent work force, it is important to focus on developing student mentoring. The aim of this thesis was to examine nursing students' significant experiences and their mentoring needs during clinical practice on the Adolescents' Psychiatric Ward in Central Finland Central Hospital. The purpose was to obtain information that would help in the development of student mentoring on the adolescents' psychiatric ward.</p> <p>The thesis was implemented as a qualitative study, and the data was collected half-structured as diary notes from four nursing students. The data was analysed using inductive content analysis method.</p> <p>The students needed the presence and support of their mentor especially at the start of their practice. They reported feelings of loneliness and insecurity concerning their professional conduct. They needed more opportunities for discussing their feelings and counselling on how to act in different situations of interaction with the patients. Being the primary nurse for a patient was considered a responsibility as well as instructive and enhancing one's confidence. The need for mentoring was raised in the nursing students' emotional experiences and interaction situations. As a whole, opportunities for discussion and mentoring were needed more and they were hoped to be more systematic.</p> <p>As reflecting their feelings, students became aware of the need for mentoring and of their learning. Students should be supported according to a plan and individually, finding out their needs and mentor according to them in different nursing situations and after.</p>		
Keywords/tags (subjects) mental health care, adolescent psychiatric nursing, significant experience, guided clinical practise in university of applies sciences, need for mentoring, reflection		
Miscellaneous		

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Hoitotyönopiskelijan osaamisen kehittyminen ammattitaitoa edistävän harjoittelun aikana.....	5
2.1	Ohjatun harjoittelun säätely hoitotyön koulutusohjelmassa	5
2.2	Oppimistavoitteet ja yleiset osaamiset	5
3	Mielenterveys- ja päihdehoitotyö osana sairaanhoitajaopintoja	6
4	Harjoittelun aikaiset kokemukset ja niistä oppiminen	8
4.1	Opiskelijaohjauksen merkitys osaamisen kehittämisessä.....	10
5	Hoitotyö nuorisopsykiatrisella osastolla.....	13
5.1	Mielenterveys ja nuoruus.....	13
5.2	Nuorten psykiatrinen osastohoito	14
5.3	Hoitajan ja nuoren välinen hoitosuhde.....	15
6	Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymykset.....	17
7	Opinnäytetyön aineisto ja menetelmät.....	18
7.1	Menetelmälähtökohdat	18
7.2	Aineistonkeruu	21
7.3	Aineiston käsittely ja analyysi	23
8	Tutkimustulokset.....	26
8.1	Ohjauksen tarve merkityksellisissä tilanteissa	26
8.1.1	Vuorovaikutustilanteet ja niissä ilmenevä ohjauksen tarve.....	26
8.1.2	Tunnekokemus ja ohjauksen tarve.....	31
9	Pohdinta.....	34
9.1	Eettisyys.....	34
9.2	Luotettavuus.....	35
9.3	Tutkimustulosten tarkastelu	38
10	Johtopäätökset.....	42
11	Lähteet.....	43

12 Liitteet.....	50
-------------------------	-----------

Kuviot

Kuvio 1. Ohjauksen tarve eri yhteyksissä	25
--	----

Taulukot

Taulukko 1. Luokkien muodostuminen	24
--	----

1 Johdanto

Valmistuvien sairaanhoitajien tulee omata paljon tietoa ja taitoa. Opiskelija pääsee soveltamaan oppimaansa teoriaa harjoitteluissa ja sisäistämään sitä ammatillisiksi valmiuksiksi, joita työelämässä tarvitaan. Muutoksia tapahtuu työelämässä yhteiskunnallisten rakenteiden - ja palvelujärjestelmän muuttuessa sekä teknologian ja tutkimusmenetelmien kehittyessä. Koulutuksen tulee vastata lähitulevaisuudessa työelämän tarpeita mahdollisimman hyvin. (Suua 2013,23.)

Sairaanhoitaja koulutuksen tulee vahvistaa hoitotyössä päätöksenteossa tarvittavia tietoja ja taitoja sekä on varmistettava, että valmistuvilla on terveystalouden laadun ja potilasturvallisuuden edellyttämä osaaminen. Tulevaisuudessa asiakkaiden itse- ja omahoidossa sekä hyvinvoinnin ylläpidossa ja hyvinvoinnissa rooli kasvaa. Teknologian ja telelääketieteen kehittyessä sekä väestön oman osaamisen kasvaminen myös tukevat asiakkaan aktiivista roolia. Hoitajien vastuutkin kasvavat, kun tehtäviä siirretään entistä enemmän lääkäreiltä sairaanhoitajille. (Eriksson, Korhonen, Merasto & Moisio 2015, 16, 19.)

Mielenterveys- ja päihdeongelmien kansanterveydellisen merkityksen vuoksi sairaanhoitajien osaamiseen näillä osa-alueilla on syytä panostaa. Hoitotyön koulutuksessa tulee kiinnittää huomiota erityisesti mielenterveyteen ja päihteiden käyttöön liittyvään oppimiseen ja opetukseen. Tavoitteena on ollut yhtenäistää sosiaali – ja terveydenhuollon koulutusta mielenterveystyön opetuksen minimisisällöt määrittämällä. Opetuksen laajuus ja toteutukset kuitenkin vaihtelevat eri oppilaitoksissa. (Suua 2013, 23.)

Mielenterveys- ja päihdehoitotyön kohdalla korostuukin harjoittelun merkityksellisyys, opiskelijoiden kohdatessa alueen jonka johdosta saattavat kokea pelkoa ja epävarmuutta kohdatessaan ihmisiä, joilla on mielenterveyshäiriöitä, sekä kyvyistään toimia ammatillisessa roolissa (Suua 2013.)

Mielenterveyshoitotyössä opiskelijan on pystyttävä kohtaamaan mielenterveysongelmaisia ja heidän läheisiään, sekä ylläpitämään hoidollista vuorovaikutussuhdetta, jossa korostuu voimavaralähtöisyys, häiriöiden ennaltaehkäisy ja mielenterveyden edistäminen. (Eriksson ym. 2015, 40.)

Opiskelijan on syytä pohtia omia kokemuksiaan ja käsityksiään suhteessa mielenterveysongelmiin, sillä nämä vaikuttavat hänen vuorovaikutukseensa potilaiden kanssa. (Åsted-Kurki ym. 2008, 75.) Hoitotyönopiskelijan hoitamaan oppiminen onkin aktiivinen prosessi, jossa opiskelija reflektoi jatkuvasti jo oppimaansa uusiin kokemuksiin. (Ruohotie 2002, 76.)

Erityisesti mielenterveys- ja päihdehoitotyön harjoittelussa opiskelijan tukeminen ja ohjauksen merkitys korostuu. Ohjauksessa on kiinnitettävä huomiota asioihin, joilla on positiivinen vaikutus harjoittelukokemukseen. Näin opiskelijan kiinnostusta mielenterveystyöhön edistetään ja helpotetaan harjoittelun sujumista (Suua 2013.) Ohjaussuhteen laadulla ja opiskelijoiden tyytyväisyydellä on voimakas yhteys. (Vähä-Jaakkola, 2012.) Harjoittelukokemuksilla on vaikutus hoitotyönopiskelijoiden alan ja suuntautumisen valintaan, ja tämän tiedostamalla harjoittelupaikan ohjaajat ja muu henkilökunta voivat toimia mielenterveyshoitotyöhön sitoutumista edistäen. (Peltola 2009.)

Opinnäytetyömme tavoitteena on selvittää opiskelijoiden merkityksellisiä kokemuksia nuorisopsykiatrian osastolla ja opiskelijoiden kokemuksia ohjauksen tarpeestaan. Tarkoituksena on tuottaa tietoa, jonka avulla voitaisiin kehittää opiskelijaohjausta nuorisopsykiatrisella osastolla opiskelijoiden kokemia tarpeita vastaaviksi.

2 Hoitotyönopiskelijan osaamisen kehittyminen ammattitaitoa edistävän harjoittelun aikana

2.1 Ohjatun harjoittelun säätely hoitotyön koulutusohjelmassa

Ammattikorkeakoulun tulee järjestää hoitotyön opiskelijoille harjoittelupaikat, taakseen opiskelijoiden ammatillisen pätevyyden, ja tehdä koulutus sopimukset työnantajan ja ammattikorkeakoulun välillä. Harjoittelun voi suorittaa julkisissa ja yksityisissä terveyden- ja sosiaalihuollon yksiköissä, sekä erikoissairaanhoidossa että perussairaanhoidossa ja kolmannella sektorilla sekä kansainvälisen vaihto-ohjelman mukaisissa harjoittelupaikoissa. Ohjattu harjoittelu kliinisissä oppimisympäristöissä on olennainen osa ammatillisen kasvun prosessia (Romppanen 2011, 7,8) ja hoitotyön koulutusohjelmassa on sitä noin kolmasosa kokonaisopinnoista (Laaksonen & Palta, 2008, 42).

2.2 Oppimistavoitteet ja yleiset osaamiset

Opetussuunnitelmassa on opiskelijoille yhteisesti määritellyt tavoitteet opintojaksoille ja niitä koskeviin harjoitteluihin. Ammattitaitoa edistävän harjoittelun tavoitteet on rakennettu pääpiirteittäin yhteneväksi *sairaanhoitajien ammatillisten osaamisvaatimusten* kanssa. Opiskelijoiden tehtävänä on asettaa harjoittelujaksolle henkilökohtaiset oppimistavoitteet pohtien omaa ammatillista kasvuaan ja kehitystarpeita suhteessa yleisiin kompetensseihin. Ohjaajan olisi tärkeä tietää harjoittelun opetus suunnitelman tavoitteet ja tarvittaessa auttaa opiskelijaa laatimaan tavoitteita harjoittelun ajaksi.

Jyväskylän ammattikorkeakoulun mielenterveys- ja päihdehoitotyön harjoittelun tavoitteina on, että opiskelija on yhteistyössä potilaan, perheen ja moniammatillisen hoitotiimin kanssa vastaten päihdesairauksien ja tavallisten mielenterveyshäiriöiden hoidon toteuttamisesta, seurannasta ja ehkäisystä. Eettisten periaatteiden ja potilas-

turvallisuuden merkityksen ymmärtäminen sekä mahdollisuus soveltaa ohjattuna keskeisiä mielenterveys- ja päihdehoitotyön menetelmiä. (Mielenterveys- ja päihdehoitotyön harjoittelu 2016.)

Myös lasten- ja nuortenhoitotyön harjoittelun voi tehdä nuortenpsykiatrisella osastolla. Tällöin Jyväskylän ammattikorkeakoulussa tavoitteena on opiskelijan toimiminen voimavaralähtöisesti yhteistyösuhteessa lapsiperheiden sekä moniammatillisten verkostojen kanssa näyttöön perustuvaa päätöksentekoa hyödyntäen. Keskeisten tutkimus- ja hoitomenetelmien hallinta ja terveyden edistäminen sekä turvallinen lääkehoito ovat myös osa harjoittelun tavoitteita. (Ammattitaitoa edistävä harjoittelu V, 2016.)

Sairaanhoitajan eettiset ohjeet koskevat yhtä lailla opiskelijoita harjoittelun aikana kuin parantamaan ja tukemaan heidän voimavarojaan sekä elämän laatua, suojelee ihmiselämää ja potilaiden hyvää oloa sekä järjestää mahdollisuuden potilaille osallistua omaa hoitoa koskevaan päätöksen tekoihin. Erityisen tärkeää on salassapito velvollisuus ja harkinta missä tilanteissa luottamuksellisia tietoja muun hoitohenkilökunnan ja hoitoon osallistuvien kanssa puhuu. Sairaanhoitaja toimii työssään oikeudenmukaisesti ja kohtelee potilaita kuin lähimmäisiään. Sairaanhoitaja kunnioittaa muita ammattiryhmän edustajia asiantuntemusta ja pyrkii yhteistyön muiden työntekijöiden kanssa, jotka osallistuvat potilaan hoitoon. Myös potilaiden omaiset ja muut läheiset ovat erityisessä roolissa potilaan hoidossa ja sairaanhoitajan tulee toimia yhdessä heidän kanssaan sekä vahvistaa heidän osallistumista hoitoon. (Sairaanhoitajan eettiset ohjeet, 2014.)

3 Mielenterveys- ja päihdehoitotyö osana sairaanhoitajaopintoja

Sairaanhoitajakoulutuksen tulevaisuus – hankkeessa (Eriksson ym. 2015, 7) määritetään yleissairaanhoidosta vastaavan sairaanhoitajan vähimmäisopintopistemääräksi 180. Näistä yhtenä kliinisenä hoitotyön osa-alueena on mielenterveys- ja päihdehoitotyö. Esimerkiksi Jyväskylän ammattikorkeakoulussa tämä tarkoittaa neljän opintopisteen mielenterveys- ja päihdehoitotyö – opintojaksoa sekä siihen kuuluvaa seitsemän opintopisteen harjoittelua (Opinto-opas, 2017).

STM (2012, 62) ja Partanen & Kurki (2015) mukaan mielenterveys- ja päihdetyötä tulisi lisätä kaikissa terveysalan koulutuksissa. Opetuksen sisältöjen tulisi olla yhtenäiset eri koulutuslaitoksissa ja opetukselle tulisi määrittää minimisisällöt. Kaikilla tulisi olla perusvalmiudet tunnistaa ja ottaa puheeksi mielenterveysongelmat. Verkoston lisäämistä opettajien kohdalla erilaisten ohjausryhmien kanssa, toisivat opetuksen sisältöön lisää syvyyttä.

Sairaanhoitajakoulutuksen tulevaisuus – hankkeessa (Eriksson ym. 2015, 40) selvitetiin osaamisvaatimuksia aihe-alueittain. Mielenterveyshoitotyössä opiskelijan on pystyttävä kohtaamaan mielenterveysongelmaisia ja heidän läheisiään, sekä pystyttävä ylläpitämään hoidollista vuorovaikutussuhdetta, jossa korostuu voimavaralähtöisyys, häiriöiden ennaltaehkäisy ja mielenterveyden edistäminen. Opiskelijan tulee tietää perustiedot keskeisimmistä mielenterveysongelmista ja psykiatrisista sairauksista sekä keskeisimpiä hoitotyön menetelmiä ja hoitosuhdetyöskentelyä psykiatrisessa sairaanhoidossa ennen harjoittelujaksoa. Määritellyissä sisällöissä on mm. hoitosuhdetyöskentely ja varhaisen puuttumisen menetelmät. (Eriksson ym. 2015, 40.)

Suua (2013) kertoo artikkelissa viitaten Pakkala ym. (2008), että erityisesti hoitotyön opiskelijoilla on puutteita kliinisessä osaamisessa liittyen mielenterveys ja päihdetyön hoitotyössä. Opiskelijat arvioivat, että osaaminen tässä on toiseksi heikointa kliinisistä osa-alueista. Mielenterveys- ja päihdehoitotyön kohdalla korostuu harjoittelun merkityksellisyys, koska opiskelijat kohtaavat alueen jonka johdosta saattavat kokea pelkoa ja epävarmuutta kyvyistään kohdata ihmisiä, joilla on mielenterveyshäiriöitä sekä kyvyistään toimia ammatillisessa roolissa. Median luomat mielikuvat sekä käsitys hoitokulttuurista ja psyykkisesti sairaasta ihmisestä tuovat myös lisää pelkoa ja

epävarmuutta. Opiskelijat kokevat mielenterveysharjoittelun erilaisimmaksi, kuin aiemmat harjoittelut, koska "ei ole käsillä tekemistä". Tämä tekee harjoittelusta vaikeaa. Konkreettinen tekeminen tuo varmuutta ja turvallisuutta opiskelijalle.

Harjoittelussa oppimisen ydin on potilaan ja opiskelijan välinen vuorovaikutussuhde. Tavoitteena opiskelijoilla mielenterveyshoitotyössä on kyky käyttää omaa persoonaa tavoitteellisesti hoitamisen välineenä ja osata kommunikoida hoidollisesti potilaiden kanssa. Harjoittelussa opiskelijat saavat ymmärrystä mielen sairastumisesta sekä siitä että psyykkisesti sairas ihminen on kuin kuka tahansa ihminen. Samalla opiskelijat tulevat tietoisiksi auttamismenetelmistä. Opiskelijat kokevat, että heidän empatia kykynsä lisääntyvät mielenterveysharjoittelun aikana. (Suua, 2013, 24.)

4 Harjoittelun aikaiset kokemukset ja niistä oppiminen

Oppiminen on tahdonalainen prosessi, jonka itsesäätelyyn motivaatio ja tahto liittyvät läheisesti. Itsesäätely on oppimisen tahdonalaista kontrollia, jossa omaa toimintaa tarkastellaan kriittisesti ja arvioidaan. Hoitotyönopiskelijan hoitamaan oppiminen on aktiivinen prosessi, jossa opiskelija reflektoi jatkuvasti jo oppimaansa uusiin kokemuksiin. (Ruohotie 2002, 76.) Toiminnan täytyy olla reflektiivistä, tällöin oppimisenkin on. Reflektiivisyys mahdollistaa ongelmanratkaisutilanteissa uskomusten ja virheiden korjaamisen. Oppiminen edellyttää aina refleктоimista, joka voi alkaa henkilökohtaisten tuntemusten tutkiskelusta ja yltää aina kriittiseen pohdiskeluun. (Järvinen, Koivisto, Poikela, 2000, 97.)

Oppimiserojen ymmärtämiseksi on erotettava kognitiiviset, affektiiviset ja konatiiviset rakenteet. Havaitseminen, tunnistaminen, ymmärtäminen, ajattelu, järkeily ja päättely luonnehtivat kognitiivista oppimista. Affekti on objektiin tai ideaan kohdistuvia tunnereaktioita, joskus myös tunnetilan luomaa energiaa tai reaktiota johonkin josta pitää tai ei pidä. Tunne, emootio, mieliala ja temperamentti luonnehtivat affektiivisiä rakenteita. Konatiivisia rakenteita luonnehtivia puolestaan impulssi, tahto ja määrätietoinen pyrkimys. (Ruohotie 2002, 76.)

Harjoittelussa hoitotyön opiskelijoista voidaan erotella eri ”tyyppejä”, jotka kuvaavat käytännön oppimisen ilmiötä (Mikkonen, 2005, 132). Ensimmäinen tyyppi on pätevä, päämäärätietoinen, potilaslähtöinen ja reflektiivinen oppija. Toinen tyyppi on itsevarma, teknisesti ja ympäristölähtöisesti suuntautunut reflektiivinen oppija. Kolmas tyyppi on omahyväinen käytännöllisesti suuntautunut oppija ja neljäs puolestaan haavoittuva, pelokas ja ei reflektiivinen oppija. Mikkosen tutkimuksessa muodostui neljä kliinisen oppimisen käsiteparia: tyytyväisyys vs. pelokkuus, itsevarmuus vs. haavoittuvuus, pätevyys vs. riittämättömyys ja luottavaisuus vs. luottamuksen puute. (Mikkonen 2005, 136.)

Mikkonen tunnistaa tutkimuksessaan (2005, 149) eri vuorovaikutussuhteet yhteydessä oppimiseen käytännön harjoittelussa. Nämä vuorovaikutussuhteiden eri komponentit ovat: opiskelija -ohjaaja / henkilökunta -ohjaaja, opiskelija tasavertaisena ja opiskelija - opettaja suhde. Harjoitteluympäristössä ilmenevät eri vuorovaikutussuhteet ovat tärkeässä roolissa opiskelijan käytännön oppimisessa. Harjoittelupaikan yleinen ilmapiiri ja opiskelijan vastaanotto sekä kohtelu vaikuttavat oppimiseen.

Kolbin 1984 kokemuksellisen oppimisen mallissa kokemus on oppimisen lähtökohta. Oppijaa tulisi kannustaa refleктоimaan kokemustaan ja arvioimaan tätä kriittisesti suhteessa ennalta tietämäänsä. Välitön kokemus on pohjana havainnolle ja reflektiolle. Havainnoista muodostetaan ”teorioita”, joista oppija voi taas johtaa uusia päätelmiä. Nämä päätelmät tai hypoteesit toimivat ohjenuorana toiminnalle uusissa kokemuksissa. (Kolb 1984, 22.) Oppiminen tapahtuu vasta kokemuksen jälkeen, sitä käsittelemällä.

Opiskelijan oppimiseen vaikuttavat oppimiskäsityksen ja opetustyylin lisäksi ohjaajan näkemys ohjaamisesta omalla alallaan ja oppimistilanteissa sekä hänen käsityksensä oppimisesta. Erilaiset oppimiskäsitykset toimivat ohjaajan työvälteenä ohjaamisessa. Ohjauksen taustalla oleva oppimiskäsitys on aina ympäristö- ja tilannesidonnainen. Ohjaajan olisi hyvä kysyä opiskelijalta mikä on hänelle ominaisin oppimistyyli ohjaustilanteita suunnitellessa. Erityisesti opintojen alkuvaiheessa opiskelijat tarvit-

sevat ohjausta oppimisstrategioiden hallinnassa sekä tiedonkäsittely taidoissa. (Eckardt, Haapa, Koota, Kukkonen, Pohjamies-Molander & Ruuskanen, 2014.)

4.1 Opiskelijaohjauksen merkitys osaamisen kehittämisessä

Opiskelijat arvioivat toimivan ohjaussuhteen yhdeksi tärkeimmistä harjoittelun onnistumisen vaikuttavista tekijöistä. Hyvä ohjaussuhde ja mentorointi vähintään kerran viikossa ohjaajan kanssa ennakoivat parempia tuloksia. Ohjaussuhteen laadulla ja opiskelijoiden tyytyväisyydellä on voimakas yhteys. Se myös lisäsi opiskelijoiden yhteenkuuluvuuden tunnetta työyhteisössä (Vähä -Jaakkola, 2012.)

Harjoittelussa ohjaaja luotsaa oppilasta koko harjoittelun ajan. Hänen tarkoituksena on olla oppilaalle tuki, oppimisprosessin käynnistäjä ja sen helpottaja (Mykrä, 2007, 22). Perustana hyvälle ohjaukselle on persoonallisuus, ammattitaito ja yksilön huomioon ottaminen. Jokaisessa harjoittelussa opiskelijan tulee saada ohjausta ja harjoittelujakson oleellinen osa on saada henkilökohtaista ohjausta. Harjoittelussa opiskelija tulee nähdä oma-aloitteisena ja aktiivisena toimijana. Hoitajan tehtävä on toimia ammatillisena esikuvana oppilaalle. Hänen täytyy oman työnsä ohessa jatkuvasti ohjata ja arvioida opiskelijaa. Opiskelijan tulee analysoida jatkuvasti omaa toimintaansa, jolloin analyysin tulos tarjoaa lisää haasteita oppimiselle. (Hinkkanen, 2002, 12 -13.) Keski-Suomen sairaanhoitopiirin yhteisissä opiskelijaohjauksen laatusuosituksissa (2015, 5) mainitaan, että annettava ohjaus on opiskelijälähtöistä ja siinä huomioidaan opiskelijoiden erilaiset tarpeet ja tavoitteet.

Mielenterveystyön harjoittelussa tulee vastaan henkisesti vaativia tilanteita, jotka lisäävät hoitotyönopiskelijoiden tuen ja tiedon tarvetta. (Romppanen 2011). Stoltin (2011, 62) tutkimuksessa kävi ilmi, että sairaanhoitajaopiskelijan epäonnistuminen esimerkiksi ohjaussuhteessa koettiin kasvattavana kokemuksena. Haasteellisesta kokemuksesta selviäminen kasvatti opiskelijan luottoa itseensä hoitajana ja omiin kykyihinsä. Opiskelijan ammatti-identiteetti kehittyy ja muovautuu onnistumisten ja epäonnistumisen kokemusten käsittelyn kautta. Stoltin (2011) tutkimuksessa onnis-

tumisen kokemukset nousivat merkittäviksi suuntautumisvaihtoehdon valintaan vaikuttavaksi tekijäksi.

Opiskelijat arvostivat Stoltin (2011, 79) tutkimuksen mukaan potilailta saatua palautetta. Ohjaajalta saatu palaute oli tärkeää opiskelijalle tämän kehittämiskohteiden löytämisessä. Palautekeskustelussa tutkimuksen mukaan kaikkien osapuolten tulisi keskustella tasavertaisesti opiskelijan kehittämisestä. Oppimista edistävinä tekijöinä olivat opiskelijan saama luottamus, tekemällä oppiminen ja vastuu (Stolt 2011, 79.) Ohjaajien merkitys on kasvanut koulutusjärjestelmän muutosten myötä entistä suuremmaksi (Koponen 2009, 27-28).

Ohjaajana kehittyminen vaatii ajan ja koulutuksen lisäksi myös verkostoitumista ja yhteistyötä muiden ohjaajien kanssa. Ne tuovat ohjaajalle uusia näkökulmia ja käytänteitä ja niiden jakamista. Vaikka ohjaaminen on palkitsevaa saattaa se myös olla haasteellista. Ohjaaja voi kuormittua pyrkiessään tarjoamaan opiskelijalle parasta mahdollista ohjausta. Ohjaaja tarvitsee tukea ensisijaisesti koko organisaatiolta, kollegoilta sekä esimieheltään. Mikäli kuormittuvuutta on, ensisijaisen tärkeää hänelle on mahdollisuus puhua asiasta esimiehen kanssa. (Eckardt, Haapa, Koota, Kukkonen, Pohjamies-Molander & Ruuskanen, 2014.)

Ohjaajien kokemuksia opiskelijoiden ohjaamisesta ei juuri ole tutkittu Suomessa (Koponen 2009, 8). Jotta mentori voi toteuttaa yksilöllistä ja laadukasta ohjausta, hänellä tulee olla opetuksellisia valmiuksia ja hänen tulee perehtyä yksilöllisesti kunkin opiskelijan aiempiin kokemuksiin ja sen hetkisiin harjoittelujakson tavoitteisiin (Koponen 2009, 16).

Sairaanhoitajat toivoisivat järjestettävän opiskelijaohjaus koulutuksia. Se palvelisi erityisesti niitä joiden opiskeluista on kauan aikaa. Ohjausta tulisi järjestää säännöllisesti, siten että halukkaat saisivat päivittää tietonsa niin koulutukseen, ohjaukseen ja opetukseen liittyvissä asioissa. Tutkimusten mukaan ohjaajat tuntevat huonosti terveysalan koulutusta ja sen tavoitteita. On myös tutkittu, että yhteistyö koulutusyksiköiden ja harjoituspaikkojen välinen yhteistyö on tärkeää, mutta se vaatii paljon kehittämistä. Tutkimusten mukaan valtaosa sairaanhoitajista kokee ohjausvalmiutensa

riittäväksi. (Jääskeläinen 2009, Koponen 2009, 63.) He jotka ovat lähiaikoina suorittaneet jatko-opintoja kokevat ymmärtävänsä muita paremmin hoitotieteellistä terminologiaa ja opiskelijoiden asemaa. He ovat myös enemmän motivoituneempia toimimaan ohjaajina. Työyhteisön olisi hyvä huolehtia myös niiden hoitajien ohjausvalmiuksista, jotka eivät ole jatko-opintoja suorittaneet tai joiden ohjausmotivaatio on jostain syystä alhainen. (Jääskeläinen 2009.)

Kukkolan tutkimuksessa (2008) opiskelijaohjaustaidot olivat yhtä hyvät sairaanhoitajilla jotka eivät olleet käyneet ohjauskoulutusta, kuin sen käyneillä. Ohjaajakoulutuksesta koettiin olevan paljon hyötyä, eniten hyvän ohjaussuhteen luomisessa ja arvioinnissa. Lisää tietoa ja opetusta sairaanhoitajat toivoivat nimenomaan arvioinnin alueelta. Myös tietoa siitä, miten muodostaa hyvä ohjaussuhde opiskelijan kanssa. Opiskelijan papereihin kiinnitetään huonosti huomiota ennen opiskelijan tuloa.

Ohjaussuhteen muodostuminen on vuorovaikutuksen tavoitteena. Ohjaussuhteessa vaikuttavat hoitajana ja ohjattavan ajatukset toiminnot ja tunteet. Ohjattavan omat näkemykset elämästään ja itsestään ovat aina tärkeässä roolissa. Samoin hänen ajatukset siitä minkä hän toivoisi muuttuvan. Pohdittaessa vuorovaikutusta täytyy ottaa huomioon myös se, että se muodostuu sekä hoitajan että opiskelijan asenteista ja persoonallisuuksista. (Lipponen, Kyngäs & Kääriäinen, 2006.)

Erityisesti mielenterveys- ja päihdehoitotyön harjoittelussa opiskelijan tukeminen ja ohjauksen merkitys korostuu. Ohjauksessa on kiinnitettävä huomiota asioihin, joilla on positiivinen vaikutus harjoittelukokemukseen. Näin opiskelijan kiinnostusta mielenterveystyöhön edistetään ja helpotetaan harjoittelun sujumista.

Toimiva ja säännöllinen opiskelija-ohjaaja suhde tukee oppimista. Epävarmuuden kokemuksesta selviämiseen ohjaaja voi auttaa. Hän voi rohkaista ottamaan kontaktia potilaisiin, näin ohjaaja vahvistaa opiskelijan valmiutta kohdata erilaisia tilanteita ja itseluottamusta. (Suaa, 2013, 24.)

5 Hoitotyö nuorisopsykiatrisella osastolla

5.1 Mielenterveys ja nuoruus

Mielenterveyteen liittyy paljon käsitteitä, eikä sille ole olemassa yhtä ainoaa määritelmää. Mielenterveys on osa lasten ja nuorten tervettä kehitystä ja mielenhäiriö tai sairaus vaikuttaa epäedullisesti lapsen kehitykseen. (Friis, Eirola, Mannonen 2004, 31).

Nuoruusikä voidaan jaotella kolmeen vaiheeseen. Varhaisnuoruus, eli murrosikä, ajoittuu puberteetin alkuun ikävuosiin 12 -14, keskinuoruus ikävuosiin 15 -17 ja myöhäisnuoruus 18 ikävuodesta alkaen. (Marttunen 2009.) Puberteetin myötä nuori alkaa irrottautua lapsuudesta ja etsiä omaa persoonallista aikuisuutta. Tämä on kehityshaaste, jonka seurauksena joka viides nuori kärsii jostain mielenterveyden häiriöstä. Yleisimpänä ovat mieliala -, ahdistuneisuus-, käytös- ja päihdehäiriöt. Oleellista on kartoittaa nuoren kuvailema oireisto, kehitysvaihe ja arvioida oireilun vaikutus iänmukaiseen kehitykseen. Varhainen havainnointi ja puuttuminen ovat tärkeitä, jotta nuori saa jatkossa mahdollisuuden hänelle sopiviin valintoihin elämässä (Aalto-Setälä ja Marttunen, 2007.)

Nuorten aivojen rakenteen ja toiminnan kehitys on vielä kesken ja tämä tulee ottaa huomioon heidän ymmärtämisessä ja auttamisessa. Seurauksena nuorilla esiintyy korostuneesti harkitsemattomuutta, vaikeuksia tunteiden käsittelyssä, impulsiivisuutta sekä viehätystä riskinottoon. Piirteet heijastuvat lähipiirissä ja kodissa ristiriitoina. Nuorten hyvinvoinnin edistämistä on aito kiinnostus nuoreen ja hänen kehittymistarpeitaan kohtaan. (Lönqvist, 2013.)

5.2 Nuorten psykiatrinen osastohoito

Hoidon painopiste pyritään pitämään avohoidossa (417/07.) Aina tämä ei kuitenkaan onnistu. Sairaalaosastolla tapahtuvaa tutkimusta ja hoitoa tarvitaan kun avohoidon keinot eivät ole riittäviä (Piha 2004, 422). Alle 18 -vuotiaita hoidetaan nuorisopsykiatrisella osastolla (Mielenterveyslaki 1990/1116.)

Nykyinen nuorisopsykiatrinen avohoito ei usein sovellu käytöshäiriöisille nuorille. Nuorisopsykiatrisilla osastoilla puolestaan käytöshäiriöisiä nuoria tutkitaan ja hoidetaan yleisesti. Nuorisopsykiatrisen osastohoidon ollessa tarpeen, suositellaan lyhyttä jaksoa, jonka aikana keskitytään akuuttitilanteen selvittämiseen, mielenterveyshäiriöiden tutkimukseen, hoitoon sekä jatkohoidon järjestämiseen. Lääkehoitokokeilu, jota ei voida avohoidossa turvallisesti suorittaa, voi olla myös sairaalahoidon aiheena. (Marttunen ym. 2004.)

Nuoruusiässä mielenterveyden häiriöt ilmenevät monesti ruumiillisina oireina, kuten itsetuhoisena käyttäytymisenä tai hyökkäyksenä omaa kehoa kohtaan. Osastohoidon tavoitteena on myös, että nuori tunnistaa ja löytää tuntemuksilleen sanat. (Friis, Eiro-la, Mannonen 2004, 151.)

Osastojen tarkoituksena on tarjota nuorelle turvallinen, selkeät rajat ja rakenteet omaava ympäristö sekä erilaisia yhteisöllisiä ja yksilöllisiä mahdollisuuksia kehityksen ja kasvun turvaamiseksi. Omahoitaja sovitaan nuorelle heti hoidon alkaessa. Perheen ja lähiverkoston kanssa tehdään samalla koko ajan luottamuksellista työtä nuoren hyvinvointia ajatellen. Nuorella on myös mahdollisuus peruskoulun käyntiin lähellä olevien sairaalakoulujen ansiosta. Osastoilla tehdään paljon ryhmissä. Muun muassa musiikki-, liikunta-, yhteisö- ja kuvataideryhmät sekä erilaiset toiminnalliset ryhmät ovat osana osaston toimintaa. Niiden tarkoituksena nuori voi ilmaista itseään ilman sanoja ja saada myönteisiä kokemuksia. Ryhmissä nuoret osallistuvat strukturoituun yhdessä oloon ikätovereidensa ja hoitajiensa kanssa. Varsinkin nuorten käytöshäiriöiden hoidossa hoidon tuloksellisuus on parempi eri hoitomuotoja yhdistelemällä. (Marttunen, Kataja, Henttonen, Hokkanen, Tuominen, Ebeling 2004, 43-49.) Osas-

tolla toiminnot suunnitellaan siten että ne ottavat huomioon potilaiden sosiaalisten tietojen ja taitojen harjaannuttamisen (Piha 2004, 424).

5.3 Hoitajan ja nuoren välinen hoitosuhde

Nuorisopsykiatrisella osastolla hoitaja on nuorelle eräänlainen malli ja samaistumisen kohde. Aikuisen mallina oleminen ilmenee nuoren ja hoitajan välisessä yhteistyössä. Hoitaja tukee ja ohjaa nuorta vuorovaikutuksen ja toiminnan avulla selviytymään eteenpäin. Hänen tulee olla selkeä, johdonmukainen ja turvallisen empaattinen. Hoitotyön johtoajatuksena on nähdä nuoren terveet piirteet silloin kun nuoren itsensä käsitys omista voimavaroista on hukassa. Omahoitaja tutkii ja tarkastelee nuoren kanssa yhdessä näitä nuoren kadonneita voimavaroja ja rakentaa positiivisempaa minäkuvaa. (Friis ym. 2001, 157.)

Hoitajan on tunnistettava potilaan toiminnan psykologinen tarkoitus ja kyettävä vastaamaan siihen sen mukaisesti (Piha 2004, 424).

Hoitosuhde jota mielenterveystyössä kutsutaan usein myös omahoitajasuhteeksi tai yhteistyösuhteeksi, on ammatillinen auttamissuhde (Tölli 2009, 17). Osastohoidossa nuorelle valitaan omahoitaja, jonka kanssa muodostuu dialoginen, tasavertaisuuteen perustuva vuorovaikutussuhde. Henkilökohtainen hoitaja on aina sukupolvirajan ylläpitäjä, realiteetin ylläpitäjä ja samaistumisenkohde nuorelle. Hän on ennen kaikkea tukihenkilö, jonka potilas tietää olevan häntä varten (Piha 2004, 425.)

Pikkarainen (2006) on tutkinut sairaanhoitajan ja nuoren yhteistyösuhdetta nuorisopsykiatrisessa hoidossa. Tässä tutkimuksessa sairaanhoitajat toivat esiin, että yhteistyösuhteen lähtökohtana oli molemminpuolinen hyväksyntä yhteistyökumppanina ja ihmisenä. Hoitajan tulee pyrkiä ymmärtämään nuorta tutustumalla tämän ajatusmaailmaan ja tätä kautta löytää keinoja käsitellä nuoren selviämistä vaikeuttavia asioita, kahden kesken nuoren kanssa, sekä ryhmätilanteissa. Tämä vaatii hoitajalta eri-

tyistä herkkyyttä ja tilanteen -ja nuoren lukutaitoa, kykyä kuunnella sekä pysähtyä (Pikkarainen 2006, 12,16,17.)

Osastohoidossa oleva nuori on keskeneräinen kehitysasteeltaan, itsetunnon ja persoonaltaan. Hoitajan tulee olla itsetietoinen, pohtia omia näkemyksiään ja asenteitaan sekä tehdä jatkuvaa itsereflektiota. Hoitajan on tärkeää kyetä pysymään aikuisena nuoren kanssa ja kyetä säilyttämään kypsä lähestymistapa (Pikkarainen 2006, 56.) Nuorilla on hoitoon tullessa usein muutoksen kohtaamisen pelkoa, tulevaisuuden pelkoa ja pelkoa sosiaalisissa tilanteissa. Hoitaja on läsnä pelottavissa tilanteissa ja sietäessään oman, sekä nuoren pelon hän mahdollistaa pelottavan asian työstämisen. (Pikkarainen 2006, 14.)

6 Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Tavoitteena on selvittää opiskelijoiden harjoittelunaikaisia kokemuksia nuorisopsykiatrian osastolla ja heidän kokemuksiaan ohjauksen tarpeesta. Tarkoituksena on tuottaa tietoa, jolla voidaan kehittää nuorisopsykiatrian osaston opiskelijaohjausta.

Tutkimuskysymyksemme ovat:

1. Minkälaisia tilanteita hoitotyöopiskelijat mieltävät merkityksellisiksi nuorisopsykiatrian osastolla?
2. Minkälaisissa tilanteissa hoitotyöopiskelijat kokevat tarvitsevansa ohjausta nuorisopsykiatrian osastolla harjoittelujakson aikana?

7 Opinnäytetyön aineisto ja menetelmät

7.1 Menetelmälähtökohdat

Opinnäytetyömme on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, sillä tarkastelemme hoitotyönohjaajien merkityksellisiä kokemuksia ja koettua ohjauksen tarvetta. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään kohteen kokonaisvaltaiseen tutkimiseen. Siinä suositaan ihmistä tiedon keruun lähteenä ja tutkittavien ”ääni” ja näkökulma halutaan tuoda esille. (Hirsjärvi ym. 1997, 164.)

Päiväkirjamerkinnot ovat haasteellinen aineistomuoto, mutta ne jättävät tutkijalle myös suuren vapauden aineiston tulkinnassa (Hirsjärvi 1997, 219). Tulkinta on päämenetelmä laadullisessa tutkimuksessa erityisesti tutkittaessa kokemusmaailmaa. (Varto 1992, 69).

Varto kuvaa ihmisen tajunnallisuutta, joka muodostuu kunkin merkitysyhteyksistä. Nämä merkitysyhteyden toimivat eräänlaisena ikkunana, jonka kautta uudet kokemukset jäsentyvät vanhoihin. Tutkittaessa ihmisen merkitykselliseksi mieltämiä tilanteita, vaikuttaa tämän situationaalisuus saatuun aineistoon. Tutkittaessa ihmisen merkitykselliseksi kokemia tilanteita tulee ymmärtää ihmisen kokonaisvaltaisuus. Ihminen on kompleksi ja tämän ongelmallisuus on tiedostettava laadullisessa tutkimuksessa. (Varto 1992, 26, 45.)

Romppasen 2011 väitöskirjan aineiston keruumenetelmänä käytettiin Flanaganin (1954) kehittämää merkityksellisten tapahtumien tekniikkaa. Merkityksellisten tapahtumien tekniikka on sarja toimintatapoja, jotka kuvaavat epätavallista käyttäytymistä tai työtehtäviin liittyvää erityisen tehokasta tai tehotonta toimintaa. (Romppanen 2011, 41.)

Flanaganin (1954) menetelmässä on sarja toimintatapoja, joita on käytetty havainnoimaan ihmisten käyttäytymistä. Merkityksellisten tapahtumien tekniikka kuvailee toimintatapoja, joilla voidaan kerätä tapahtumia, joilla on erityinen merkitys määriteltyjen kriteerien mukaisesti. Flanaganin mukaan tulisi korostaa, että tekniikka koostuu joustavista käytänteistä joita voidaan muokata kunkin tilanteen tarpeiden mukaisesti. (Flanagan 1954.)

Tavoittelemme lähtökohtaisesti opiskelijoilta yksityiskohtaisia kuvauksia tilanteista, joita he mieltävät merkityksellisiksi ja millaista ohjauksen tarvetta niissä heräsi. Haluamme kuvata opinnäytetyössä mahdollisimman yksityiskohtaisesti ohjauksen tarpeeseen liittyviä asioita harjoittelun aikana.

Merkityksellisten tapahtumien tekniikka on Kemppaisen (2000) mukaan joustava laadullisen tutkimuksen keino. Alun perin Flanaganin (1954) kehittämää tekniikkaa on sittemmin sovellettu potilaiden mielipiteiden ja kokemusten keräämiseen hoitoympäristöissä. Menetelmä on tehokas analysoitaessa potilaiden ja hoitajien monimutkaista vuorovaikutusta. Aineistoa voidaan kerätä strukturoidusti tai strukturoimatta ja tutkijoille annetaan vapautta tutkimuksen asettelussa. Tekniikka on keskittynyt saamaan vastauksia käytännön ongelmiin. Induktiivisen prosessin kautta aineisto eritellään ja kategorisoidaan vastaamaan kutakin nimettyä käyttäytymistä. Menetelmä on hyödyllinen tutkijalle sillä se mahdollistaa aineistonkeruun nopeasti. Toinen selkeä hyöty on sen joustavuus. Menetelmää voi muokata vastaamaan kunkin tutkimuksen tarpeita. Aineiston koko määräytyy kuvattujen lukumäärien perusteella, eikä niinkään osallistujien lukumäärän perusteella. (Kemppainen 2000.)

Vaikka haastattelu on kattavin tapa saada aineistoa menetelmällä, voidaan sitä kerätä myös kirjallisesti (Flanagan, 1954). Kemppainen kertoo viitaten Anderson & Wilson 1997, 90 että menetelmässä on tärkeää saada a) kuvaus läpikäydystä tilanteesta b) osallistujan käyttäytyminen tai toiminnot c) käyttäytymisen ja toimintojen lopputulos (Kemppainen 2000). Kirjallisesti aineistoa keränneitä, tätä menetelmää hyödyntäneitä ovat esimerkiksi, Romppanen 2011, Mikkonen 2005 sekä Turunen ym. 2004.

Varto (1992, 67 -69) kuvaa ymmärryksen lähtökohdat neljän pääperiaatteen kautta: 1) Jokaisella ihmisellä on oma tapansa hahmottaa maailmaa. Tutkimuksessa meille tutut piirteet korostuvat ja vieraat jäävät vähemmälle huomiolle. Näin ollen aina säi-

lyy ero vieraan ja tutun välillä mikä pakottaa tutkijan ottamaan huomioon kuinka tutkimuksessa muodostuu se merkitysyhteys jossa tutkittavaa ymmärretään.

2)Tutkimuksessa tulee ottaa huomioon mielenkiinnon vaikutus näkökulmaan. Jokaisella on omat kiinnostuksen kohteensa, jotka muodostuvat kunkin elämän käytännöllisistä seikoista. Tämä vaikuttaa tapaan jolla ymmärrämme yksittäisiä ilmiöitä ja tutkimuskohteitamme. 3)Jokaisella on myös alustava tapansa, jolla on ymmärtänyt kaiken, eli voidaan puhua tutkittavan tai tutkijan erityisluonteesta. Tutkittava kohde tulee tulkittavaksi ja ymmärrettäväksi tähän tutkijan maailmaan, jossa sen tulkinta ja ymmärrys on uudelleen luovaa toimintaa uusista ja vanhoista olemassa olevista lähtökohdista. 4)Tutkimukselle asetetut lähtökohdat ovat erilaisia: Tutkimuksilla on lähtökohtaiset erityispiirteensä.

Ihmisten näkökulma asioihin riippuu heidän omasta mielenkiinnostaan. Heillä on omat kiinnostuksenkohteensa ja he kiinnittävät huomiota erilaisiin asioihin. Lisäksi tutkija muodostaa tulkinnan tutkittavasta materiaalista omaa elämysmaailmaansa vasten. (Varto 1992, 67.)

Ihmisen eletty elämä ja kokemukset vaikuttavat tapaan jolla hän hahmottaa ympäröivää maailmaa ja muodostaa siitä merkityksiä. Laadullinen tutkimus toteutetaan elämysmaailmassa, eli tutkija on osana sitä merkitys yhteyttä jota hän tutkii. Tutkijan on laadullisessa tutkimuksessa tärkeää tiedostaa omat ennakkokäsityksensä ja ymmärtää tutkimuksen kohteensa, sillä tutkijan ja tutkittavan merkitysyhteydet ovat eräänlaisessa vuorovaikutuksessa. (Varto 1992, 26, 45.) Laadullisessa tutkimuksessa tavoitteena osallistujien näkökulman ymmärtäminen. Usein tutkijalla on läheinen kontakti tutkimukseen osallistuvaan (Kylmä & Juvakka 2007, 31).

Me hoitotyönopiskelijoina osaamme samaistua osallistujien elämysmaailmaan harjoittelujakson aikana, mutta tulee ottaa huomioon että tutkimukseen osallistuneita voi olla hyvin erilaisista taustoista ja eri vaiheessa opintoja. Pyysimme opiskelijoita kertomaan mones harjoittelujakso tämä on, jotta voisimme peilata opintojen vaihetta opiskelijan merkitysyhteyksiin. Tätä kautta ymmärtäisimme paremmin heidän ajatuksiaan. Tutkittaessa jonkun toisen tuottamaa tekstiä, tulee käsittää että on olemassa monia erilaisia luku - ja tulkintatapoja. Aineiston ymmärrys on ehtona tulkinnalle

ja ymmärrykseen vaikuttaa moni eri tekijä niin tutkijassa, tutkittavassa kuin itse tutkimusasetelmassakin. Opinnäytetyön tekijöistä toinen on ollut harjoittelujaksolla toimeksianto-osastolla, joten hänellä on omakohtaista kokemusta ja ennakoajatuk- sia. Molemmat opinnäytetyön toteuttajista pohtivat omia asenteitaan ja ennako- oletuksiaan kriittisesti, sekä niiden vaikutusta aineiston ymmärrykseen ja analyysiin.

7.2 Aineistonkeruu

Keräsimme aineiston kirjallisena nuorisopsykiatrian osastolla harjoittelussa olevilta hoitotyön opiskelijoilta. Teimme saatekirjeen ohjeistuksineen (Liite 1.) ja veimme sen kirjekuorineen apulaisosastonhoitajalle. Hän antoi kirjekuoret ja suullisen lyhyen ohjeistuksensa kuudelle tutkittavalle joista neljä (n=4) palautti kirjekuoren.

Korostimme saatekirjeessä, että tutkittavat eivät kerro nimeään, eikä mitään mikä yhdistäisi heidät tuotoksiinsa. Taustatietona pyysimme, monesko harjoittelu tämä heille on. Harjoittelun lopussa tutkittavat palauttivat tuotoksensa suljettuna kirjekuo- rissa apulaisosastonhoitajalle tai opiskelijavastaavalle, jolta haimme kirjekuoret kah- dessa erässä.

Osallistuvat opiskelijat saivat vapaasti kertoa kokemuksistaan ja tuntemuksistaan ilman erillistä johdattelua. Emme myöskään halunneet avata ”merkityksellisen ko- kemuksen” käsitettä, vaan annoimme jokaisen sen itse mieltää omalla tavallaan. Ai- neistonkeruumenetelmää voidaan perustella myös sillä, että menetelmä mahdollis- taa osallistujien oman analyysin ja reflektion kautta heidän itse valitsemiensa tärkei- den kokemusten sisällön esille saamisen. (Romppanen, 2011, 43.)

Pyysimme osallistujia kirjoittamaan päiväkirjamerkintöinä merkityksellisiksi mieltä- miään tilanteita sekä millaista ohjauksen tarvetta heille heräsi. Kuvauksessa tulisi olla mitä tapahtui, ketä tapahtumaan osallistui (ilman tunnistettavia tietoja) ja miksi osal- listuja koki tilanteen merkittäväksi. (Turunen, Tossavainen, Vertio 2004.) Lisäksi ko-

hotimme osallistujia kertomaan tuntemuksistaan tilanteessa ja heränneestä ohjauksen tarpeestaan. Voidaan ajatella, että kuvatussa tilanteessa läpikäytyt tunteet ja käyttäytyminen johtavat ohjauksen tarpeeseen. Toivoimme saatekirjeessä tutkittaviamme kirjoittamaan joka viikolta kaksi merkintää, mutta korostimme myös, että yksikin riittäisi. Näin tutkittavalla ei olisi niin suurta kynnystä osallistua ja työllistetympikin opiskelija pystyisi tähän osallistumaan. Myös kirjoitusasu sai olla vapaa, uskoimme tämänkin helpottavan osallistumista. Merkityksellisten tapahtumien tekniikassa aineiston koko määräytyy kuvattujen merkittävien tapahtumien lukumäärän perusteella (Kempainen 2000).

Käsiteltäessä ihmisen tuottamaa tekstiä tämän merkitysyhteyksistä vallitsevassa todellisuudessa, tulee ottaa huomioon tutkijan oman position vaikutus aineiston tulkinnassa (Varto 1996). Pyysimme tutkittavia kuvaamaan merkityksellisiksi mieltämiään tilanteita harjoittelun aikana ja annoimme heille vapauden valita mikä on heille itselleen merkityksellistä. Suuntaa antavat ohjeistuksemme koskivat ohjauksen tarvetta sekä tilanteessa heränneitä tuntemuksia. Halusimme että tutkittavat kuvaavat keitä tilanteessa oli, millaisia tuntemuksia heille heräsi ja millaista ohjausta he kaipaivat. Osaston vuorovaikutussuhteiden verkosto on hyvin moninainen. Tietämällä tutkittavan kuvaamaan tilanteen osapuolet voimme pohtia, millä tavoin ne vaikuttavat tutkittavan kokemukseen ja ohjauksen tarpeeseen.

7.3 Aineiston käsittely ja analyysi

Laadullinen aineisto on tarkoituksenmukaista kirjoittaa puhtaaksi, eli litteroida sananasaisesti (Hirsjärvi et. Al 1997, 222). Aloitimme aineiston käsittelyn kirjoittamalla puhtaaksi kunkin tutkittavan tuottaman päiväkirja-aineiston. Samalla aineisto tulee käsiteltyä perusteellisesti ja nostettua oleellisimmat asiat esille omin sanoin. Aineistoa tuli puhtaaksi kirjoitettuna seitsemän A4 sivua, fonttikoolla 11 ja rivivälillä 1. Yhteensä opiskelijoiden kokemuksia saatiin 18.

Lähdimme liikkeelle litteroinnista, jonka jälkeen luimme aineiston huolella useaan otteeseen ymmärtääksemme tutkittavan esiin tuoman ilmauksen. Koposen (2000) mukaan merkityksellisten tapahtumien analyysissä käytetään usein induktiivista sisällönanalyysia. Ymmärryksen pyrkivässä lähestymistavassa turvaudutaan tavallisimmin laadulliseen analyysiin ja päätelmien tekoon (Hirsjärvi et. al 1997, 224).

Sisällön analyysi on systemaattinen analyysimenetelmä, jonka kautta voidaan kuvata analyysin kohteena olevaa tekstiä. Sisällönanalyysi perustuu induktiiviseen päättelyyn, jota tutkimukselle asetettu tarkoitus ja kysymyksenasettelu johdattelevat. Kaikkea tietoa ei tarvitse analysoida, vaan vastausta haetaan tutkimuksen tarkoitukseen ja tutkimustehtäviin. Kannattaa muistaa, että laadullisessa tutkimuksessa tutkimustehtävät voivat tarkentua myös analyysin tai aineiston keruun aikana Induktiivisessa sisällönanalyysissa aineisto puretaan ja sisällöllisesti samankaltaiset osat yhdistellään. Sitten aineisto tiivistetään kokonaisuudeksi, joka vastaa tutkimustehtäviin ja tarkoitukseen. Analyysin avulla halutaan kuvata tutkittavaa ilmiötä tiivistetyssä muodossa. Aineistolähtöisyydessä annetaan aineiston kertoa oma tarinansa tutkittavasta ilmiöstä. (Kylmä ja Juvakka 2007 112, 113.)

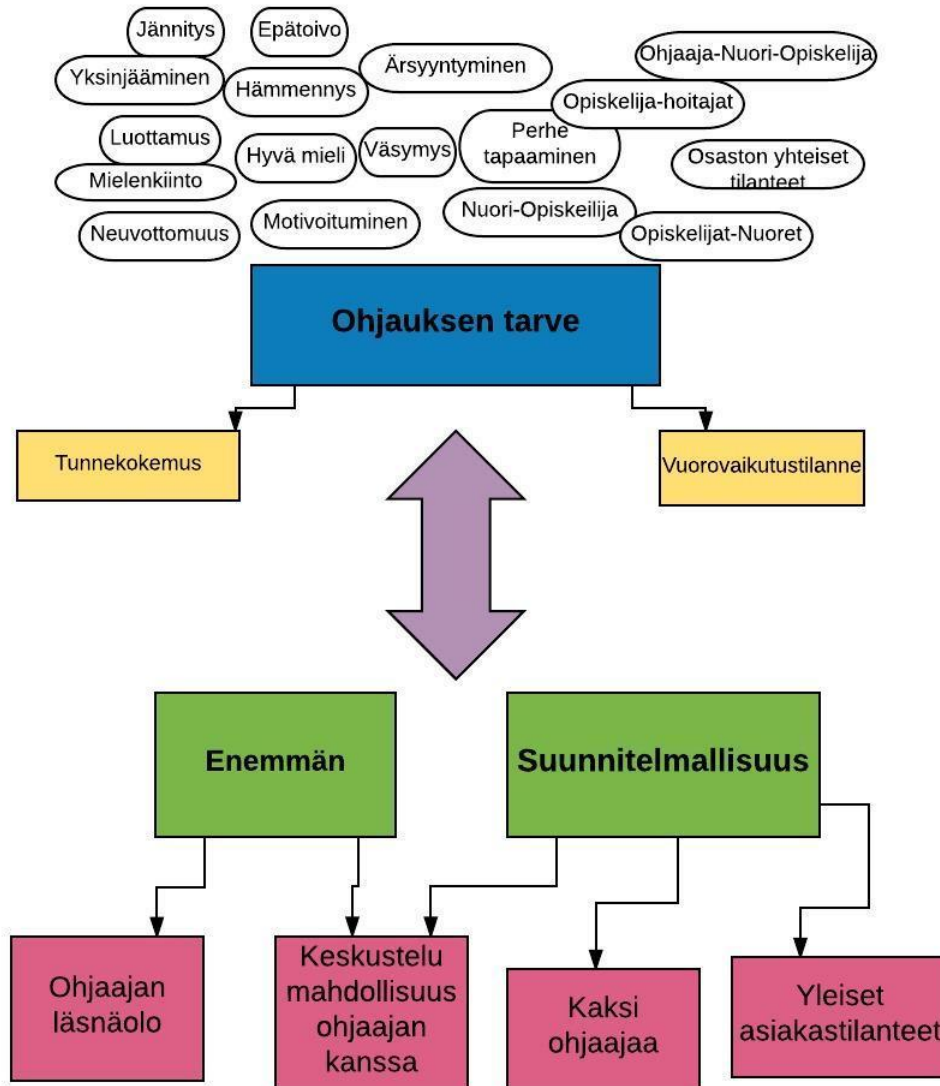
Etenimme aineistossa esiintyvistä yksittäisistä ilmaisuista yläkäsitteisiin. Etsimme alkuun aineistosta toistuvia tutkimuskysymyksien kannalta oleellisia ilmauksia, joita poimimme tekstistä alleviivaamalla tai muutoin merkitsemällä. Haettu vastaus tutkimuskysymykseen, eli ohjauksen tarpeeseen, toistui selkeästi kahdessa eri merki-

tysyhteydessä. Muodostimme alkuperäisille ilmauksille pelkistetyn ilmauksen, joka kuvaa mahdollisimman tarkkaan ilmaisen alkuperäistä viestiä, josta puolestaan muodostimme yläkäsitteet. Jaottelimme teksteissä esiintyvät ilmaukset näiden muodostuneiden käsitteiden mukaisesti.

Tutkimus ei ole valmis analyysin jälkeen. Niitä ei pitäisi jättää lukijan eteen, vaan ne niitä olisi selitettävä ja tulkittava. Tulkinnalla tarkoitetaan, että tutkija pohtii tuloksia ja tekee niistä omia johtopäätöksiä. (Hirsjärvi, et al. 1997, 229.)

Taulukko 1. Luokkien muodostuminen

Alkuperäisilmaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka	Yläluokka
<i>"tarvitsin jonkinlaista peilausta omille tunteilleni ja vastauksia siihen, miten tällaiseen tulisi reagoida."</i>	Omien tunteiden reflektointi	Tunnekokemus	Tunnekokemus ja ohjauksen tarve
<i>"tässä tilanteessa minua ärsytti.. mielestäni nuori otti vaikutteita"</i>	Ärsyyntyminen nuoren käytöksestä		
<i>"Olisin kaivannut ohjausta siinä, miten keskustelussa edetään nuoren kanssa"</i>	Opiskelija–nuori vuorovaikutustilanne	Vuorovaikutustilanteet	Vuorovaikutustilanteet ja ohjauksen tarve
<i>"pystyi oppimaan paljon kuuntelemalla ensin ohjaavan hoitajan keskustelusta ja myöhemmin keskustelemalla itse nuoren kanssa."</i>	Opiskelija- ohjaaja- nuori vuorovaikutustilanne		

Kuvio 1. Ohjauksen tarve eri yhteyksissä

8 Tutkimustulokset

Aineistosta muodostui, tutkimuskysymykset huomioon ottaen, kaksi yläluokkaa: *Tunnekokemus ja ohjauksen tarve sekä vuorovaikutustilanteet ja ohjauksen tarve*. Kaikki käsitteet ovat lähtöisin opiskelijoiden merkityksellisistä kokemuksista harjoittelun aikana.

8.1 Ohjauksen tarve merkityksellisissä tilanteissa

Aineistossa ohjauksen tarve käsitti sen tarpeen ja puutteellisuuden tiedostamista erilaisissa vuorovaikutustilanteissa ja tunnekokemusten yhteydessä. Aineistosta kaikki kuvatut tilanteet voidaan nähdä merkityksellisinä kokemuksina, sillä opiskelijat ovat nostaneet juuri ne esiin harjoittelunsa ajalta. Aineistossa on selvästi viitattu myös joihinkin tilanteisiin merkityksellisinä ja opiskelija on avannut miksi koki näin.

Kuten kuvio 1. pyrkii kuvaamaan, opiskelijaohjausta kaivattiin *enemmän* ja sen toivottiin olevan *suunnitelmallisempaa*. Erilaiset vuorovaikutustilanteet herättivät opiskelijoiden ohjauksen tarvetta. Näissä tilanteissa oli usein voimakkaana opiskelijan epävarmuuden tunteet omasta toiminnasta.

8.1.1 Vuorovaikutustilanteet ja niissä ilmenevä ohjauksen tarve

Opiskelija-nuori

Vuorovaikutustilanteissa nousi esiin ohjauksen tarvetta eritoten silloin, kun opiskelija oli yksin nuoren kanssa. Opiskelijat kokivat tarvitsevänsä ohjausta siitä, kuinka nuorille tulisi puhua tai edetä keskustelussa, erityisesti harjoittelun alkuvaiheessa. Heissä ilmeni epävarmuutta, mitä saisi sanoa ja mitä ei, tämä koettiin kuluttavaksi. Lisäksi kaivattiin ohjausta tyypillisimmistä tilanteista ja niissä toimimisesta. Erityisesti itsetu-

hoisen nuoren kanssa puhumiseen olisi kaivattu ohjausta ja tukea. Ohjaus koettiin monesti puutteelliseksi ja vaikeissa tilanteissa olisi kaivattu ohjaajan tukea ja läsnäoloa.

“Jouduin aika haastaviin tilanteisiin yksinäni välillä. Jatkuva ilman ohjaajaa olo, itsensä ohjaaminen ja motivoiminen vei rankasti voimia.”

“Toisaalta mietin, että toivottavasti en sanonut mitään väärää tai antanut turhia toiveita. Olisin kaivannut ohjausta siinä, miten keskustelussa edetään nuoren kanssa.”

Omahoitajasuhde miellettiin opettavaiseksi ja vastuulliseksi, näin opiskelija koki, että häneen luotetaan. Sen koettiin kasvattavan luottamusta omaan toimintaan, oppimiseen ja kehitykseen.

“Omahoitajana toimimalla myös pystyi näkemään hyvin hoidonkaaren. Tunsin oppimisen motivaatiota ja sitä että minuun luotettiin koska se tuntui todella vastuulliselta.”

Opiskelijat kokivat onnistumista nuorten kanssa toimimisessa ohjaajansa kannustuksen avustuksella. He kuvailevat tilanteita, joissa viettävät aikaa nuoren kanssa päiväsalissa. Tällöin he ovat tutustuneet parhaiten nuoriin.

“On tajunnut, että suhde nuoreen syntyy usein tekemisen kautta.”

“Omatoimisempi toiminta nuorten kanssa kasvatti luottamusta omaan toimintaa ja omaan oppiseen sekä kehitykseen.”

Useat opiskelijoista kaipasivat enemmän keskustelumahdollisuuksia ohjaajansa kanssa, varsinkin heti erilaisten hankalien potilaskohtaamisten jälkeen. Keskustelussa oh-

jaajan kanssa olisi tällöin ollut heti mahdollisuus esittää suoraan kysymyksiä ja reflektoida tuntemuksia. Opiskelijat kokivat ohjaajansa kiireiseksi, jolloin puhumisen mahdollisuus katosi. Lisäksi opiskelijat toivoivat jonkinlaista johdatusta siihen, miten tavallisimmissa asiakastilanteissa tulisi toimia.

„..jossa kerrotaisiin tyypillisimmistä tilanteista ja että miten niissä voi toimia. Esimerkiksi kun nuori haastaa: mitä teen mitä sanon? Mitä ei kannata sanoa?“

Opiskelija-ohjaaja-nuori

Tilanteet joissa mukana opiskelijan lisäksi tämän ohjaaja, nuori ja mahdollisesti myös nuoren vanhemmat tai muut hoitoon osallistuvat tahot.

Opiskelijat kokivat oppineensa seuraamalla ohjaajansa keskustelua nuoren kanssa. Varsinkin omahoitaja keskustelun seuraaminen auttoi opiskelijoita ymmärtämään miten keskustelua kannattaisi johdattaa. He kokivat tämän olevan hyödyksi kun toimivat itse omahoitajana myöhemmässä vaiheessa harjoitteluun.

Merkitykselliseksi kuvattiin myös tilanteita, joissa opiskelija on hoitajan, nuoren ja muiden hoitoon osallistuvien tahojen kanssa. Kuvatuissa tilanteissa osa opiskelijoista koki saaneensa keskustelumahdollisuuden kun taas toiset kokivat ohjaajansa kiireiseksi ja jäivät näin ollen ilman keskustelua tilanteen jälkeen.

”Otin asian puheeksi ja yksi hoitajista kehotti pohtimaan, miksi minussa herää tallaisia tuntemuksia”

”Keskustelin asiasta pitkään hoitajan kanssa, ja asia vaivaa minua edelleen”

”Olin ensimmäistä kertaa perhetapaamisessa jossa mukana minun lisäksi ... Perhetapaamisessa käytiin läpi aika henkilökohtaisia asioita”

Erilaiset toiminnallisiin ryhmiin ja kerhoihin osallistuminen koettiin merkityksellisiksi. Näin tutkittavat näkivät konkreettisesti niiden hyödyllisyyden nuorilla.

Opiskelija-Hoitajat

Opiskelijat kokivat tärkeänä ympäristöön ja henkilökuntaan tutustumisen. He kokivat, että ohjaajan kannustava asenne vuorovaikutukseen nuorten kanssa etenkin tekemisen kautta oli hyvästä ja näin kyky hoitosuhteiden luomiseen helpottui. He olivat tyytyväisiä positiivisen palautteen saamiseen ja se toi hyvän mielen sekä motiivi oppimista.

”On tajunnut että suhde nuoreen syntyy usein tekemisen kautta”

Keskustelut muiden hoitajien kanssa koettiin opettavaisiksi. Opiskelijat kaipasivat kahta ohjaajaa, jolloin olisi saatu eri näkökulmaa ja näkemystä. Opastaminen erilaisien testien ja kartoitusten käyttöön koettiin hyvinä. Näin niitä pystyi käyttämään apuvälineinä luottamuksellisen vuorovaikutussuhteen luomisessa nuoren kanssa.

”Kahvihuoneessa ja kansliassa on voinut keskustella muiden hoitajien kanssa Näin on saanut vinkkejä ja ohjeita”

Toisaalta opiskelijat tunsivat myös vaikeutta kiinnittyä osastolla tehtävään hoitotyöhön. He olisivat kaivanneet hoitajilta tietoa ja opastusta osaston toimintaan kokonaisuudessaan.

”Vaikea osallistua osaston kokouksiin...kukaan ei niistä ole kertonut ja sellaista selkeää viikko-ohjelmaa ei mistään löydy.”

Opiskelijat-nuoret

Tilanteita, joissa opiskelijat olivat samaan aikaan muiden opiskelijoiden ja nuorten kanssa oli muutamia. Ne koettiin merkityksellisiksi nimenomaan toisen opiskelijan

reagoinnin kautta suhteessa nuoreen. Opiskelijat huomioivat paljon toistensa toimintaa erilaisissa tilanteissa.

”Tässä tilanteessa tuli huomattua se, kuinka eri ihmiset huomaavat eri asioita muissa ihmisissä ja tilanteissa.”

”Minua kummastutti toisen opiskelijan tekemättömyys, sillä hän oli istunut myös sohvalla eikä tehnyt mitään asialle. Voi olla, ettei hän tajunnut että nuorella ei ole kaikki hyvin.”

Opiskelijat kokivat toisensa voimavaroiksi. Keskusteleminen täydensi ohjaussuhdetta. Opiskelijat mainitsevat muutamassa tilanteessa jääneensä ilman keskustelumahdollisuutta ohjaajansa kanssa tällöin he juttelivat asiasta toistensa kanssa. Näin he saivat purkaa tuntemuksiaan.

8.1.2 Tunnekokemus ja ohjauksen tarve

Tunnekokemus ja itsereflektio

Useissa tilanteissa olisi kaivattu keskustelumahdollisuutta ohjaajan kanssa omista tuntemuksistaan. Opiskelijat kokivat kuitenkin toisinaan saavansa ohjaajiltaan peilausta omille tuntemuksilleen. Asiakastilanteet varsinkin opiskelijan ollessa kahdestaan nuoren kanssa, herättivät usein ärsyyntymisen tai hämmennyksen tuntemuksia ja tällöin ohjaajat tukivat opiskelijaa itsereflektioon. Opiskelijat toivat kokemuksissaan esiin omien tunteidensa aktiivista reflektiota ja hahmottivat ymmärryksensä sekä osaamisensa tasoa tätä kautta.

”keskustelu sai minut pohtimaan asioita, joita minun tulisi kehittää itsessäni. ...tilanteet, jotka herättävät verrattain hämmäntäviä tunteita ovat sellaisia, joihin ainakin itse kaipaava ohjausta.”

“.. asia vaivasi minua edelleen. Tuntuu ihan siltä, kuin jättäisimme nuoren oman onnen nojaan, vaikka tiedän että meidän toimet ovat rajalliset”

Ärsyyntyminen nuoren käytöksestä

Opiskelijoiden kokemuksissa kuvattiin ärsyyntymisen tuntemuksia muun muassa suhteessa nuorten käytökseen.

Opiskelijat kyseenalaistivat nuorten käytöstä ja sen aitoutta. He pohtivat kuinka tulisi suhtautua nuoreen jos arvelee, että tämä tavoittelee huomiota käytöksellään tai muutoin ”feikkaa.”

“Mietin tässä tilanteessa kuinka vakavasti tuollainen pitää ottaa.., vai voiko tilanteessa kysyä että oliko koko tilanne tosi vai pelkkää feikkausta.”

Ärsyyntymisen tunteita heräsi myös perhetapaamisten jälkeen. Opiskelijat eivät ymmärtäneet miksi nuorten vanhemmat käyttäytyvät tietyllä tavalla. Näissä tilanteissa opiskelijat kaipasivat ohjaajaltaan tukea tunteidensa reflektiossa.

Yksinjääminen ja epävarmuus omaan toimintaan liittyen

Opiskelijat kokivat jääneensä yksin erilaisissa tilanteissa, nämä tuntemukset liittyivät voimakkaasti epävarmuuteen. Opiskelijat kokivat, etteivät tieneet aina mitä nuorelle saa ja mitä ei saa sanoa.

“Mietin vieläkin sanoinko jotakin väärää – annoinko väriä neuvoja ja vaaransin näin nuoren paranemisen.”

Tutkittavat kokivat yksinäisyyttä ja epätoivoa johtuen siitä etteivät tunteneet osaston toimintatapoja.

”Osaston päiväohjelmaa on vaikea hahmottaa.. tuntuu että on vaikea kiinnittyä hoitotyöhön.”

Näiden tuntemusten yhteydessä ja kautta opiskelijat toivat esiin tarvettaan ohjaajan läsnäololle ja tuelle. Esiin nousi myös tarve saada tietoa miten yleisimmissä asiakastilanteissa voisi toimia.

”Ei vastaavia tilanteita voi etukäteen harjoitella.. Esimerkiksi kun nuori haastaa: mitä teen, mitä sanon? Mitä ei kannata sanoa?”

Myös neuvottomuuden ja heitteillejätön tunteita heräsi nuorten tulevaisuudesta. Yksi tutkittava peilasi tunteitaan omaan nuoruusikään, joista nämäkin tuntemukset tulivat.

”.. muistan itse ajatelleeni nuoruusiässä, kuinka kellään muulla ei varmastikaan ole samanlaiset kotiolot kuin minulla.. tämän tilanteen jälkeen ymmärsin, että joillakin menee oikeasti vielä huonommin. Tilanne toi uutta positiivista perspektiiviä omaan elämään.”

Hyvä mieli ja motivoituminen

Hyvän mielen ja motivaatiota opiskelijoille toi ohjaajien arvostus ja positiivinen palaute sekä tunne, että heihin luotetaan, erityisesti omahoitajana toiminen kasvatti opiskelijoiden itseluottamusta. Tutkittavat kokivat huumorin keventävänä, se auttoi työharjoittelu stressiin.

”AUDIT- VISH- ja PROD –testit yms. olivat mielenkiintoisia käydä läpi ohjaavan hoitajan kanssa.”

”.. asia vaivasi minua edelleen. Tuntuu ihan siltä, kuin jättäisimme nuoren oman onnen nojaan, vaikka tiedän että meidän toimet ovat rajalliset”

9 Pohdinta

9.1 Eettisyys

Tutkijan täytyy osata arvioida, onko tutkimus tehty eettisesti luotettavasti, tunnistettava eri tutkimusvaiheiden eettiset vaatimukset ja tunnettava tutkittavien oikeudet. Tutkimusongelma ja – aihe eivät saa loukata ketään eivätkä saa sisältää väheksyviä oletuksia joistain ihmis- tai potilasryhmistä. Tutkijan on osattava arvioida täyttääkö tutkimus sellaiset eettiset kriteerit, jotka hän pystyy itse hyväksymään. Aineiston keruussa täytyy ottaa aina huomioon tutkittavan oikeudet ja kohtelu. Tärkeää on että häntä kohdellaan rehellisesti ja kunnioittavasti. Tutkittavia tulee informoida etukäteen mahdollisimman monipuolisesti. Heillä on oikeus kieltäytyä tutkimuksesta, sekä heille on taattava, ettei heidän anonymiteettiä missään vaiheessa paljasteta. Tutkimuksen analyysi tulee tehdä tieteellisesti luotettavasti, eikä mitään saa jättää analysoimatta. Tutkijalla saattaa olla odotuksia, asenteita tai epäilyjä tutkimaansa asiaa kohtaan. Tällaiset ennakoasenteet ovat oleellista tunnistaa ja yrittää vapautua niistä. (Leino-Kilpi, H & Välimäki, M. 2009, 360-371.)

Tutkimus toteutettiin yhteistyössä Jyväskylän keskussairaalan nuorisopsykiatrian osaston kanssa. Keskustelimme tutkimusluvista ammattikorkeakoulun vastuhenkilöiden kanssa keväällä 2016 ja päätöksenä oli, että osaston antama lupa on edellytyksenä tutkimuksen toteutukselle. Saimme luvan suullisesti nuorisopsykiatrian osastonhoitajalta ja apulaisosastonhoitajalta luvan kesällä 2016.

Tärkeää opinnäytetyössämme on osallistujien anonymiteetin suojeleminen, kaikki aineisto kerättiin nimettömänä ja tutkijat eivät ole olleet missään yhteyksissä osallistujiin. Emme tiedä osallistuneita opiskelijoita. Emme myöskään kerro aineistonkeruun tarkkaa ajanjaksoa opinnäytetyössämme.

Asetelma nostaa myös eettisiä ongelmia. Tutkimuksen toimeksiantajana toimii esille tuotu osasto ja aineistonkeruu aika on rajallinen. Tällöin osaston työntekijät saattavat kyetä yhdistämään osia aineistosta tiettyyn opiskelijaan. Osallistuvat opiskelijat ovat myös osittain samaan aikaan harjoittelussa, joten he voivat tunnistaa toisensa. Tämä otetaan huomioon aineistoa analysoidessa. Mukaan nostetut otteet on pyritty valitsemaan siten, etteivät ne tuo esille selkeästi mitään persoonallista tutkittavasta. Tutkittavia ei jäsennelty tai jaoteltu millään tavoin, vaan aineistoa pyrittiin käsittelemään kokonaisuutena. Myöskään alun perin toivottua tietoa ”monesko harjoittelujakso tämä on”, ei käytetty tuloksissa tai pohdinnassa, sillä sen koettiin turvaavan anonymiteettiä.

9.2 Luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuudella tarkoitetaan sen vapautta epäolennaisista tekijöistä. Laadullisessa tutkimuksessa itse tutkimus on koko ajan arvioinnin alla, satunnaisuudet karsiutuvat ajallaan pois aineistosta. Teorianmuodostuksen yhteydessä on esitettävä perusteet, jolla tutkimus katsotaan luotettavaksi. (Varto 1992, 104.) Validius eli pätevyys tarkoittaa mittarin tai tutkimusmenetelmän kykyä mitata, mitä on ollut tarkoitus mitata. Pyrimme mahdollisimman tarkkaan ja totuudenmukaiseen kuvaukseen tutkimuksen toteutuksesta, mikä lisää luotettavuutta (Hirsjärvi, 1997, 231.) Kerromme raportissa myös rehellisesti työmme puutteet.

Opinnäytetyössämme teorian muodostus oli pitkäaikaista ja pohdimme huolella, minkälaista teoriatietoa tarvitsemme työn pohjaksi. Aihe muokkaantui prosessin myötä nykyiseen. Tästä syystä esimerkiksi osallistujille annetussa saatekirjeessä on virheellisesti tutkimuksen tavoitteena ”oppimiskokemusten” kerääminen. Sinällään opiskelijoiden kokemukset voidaan nähdä myös oppimiskokemuksina, sillä niitä reflektoidessa he kehittyvät ammatillisesti ja yksilöinä sekä oppivat tunnistamaan omia reaktioitaan suhteessa tilanteisiin ja miten he voivat käsitellä omia tunteitaan.

Tulisi korostaa, että merkityksellisten tapahtumien tekniikalla saadaan vain raakaa dataa, eikä se automaattisesti tuo vastausta esitettyyn ongelmaan. Tutkija on vastuussa tuomaan esiin tutkimuksensa rajoitukset ja luotettavuuden tason. (Flanagan 1954.)

Keräsimme aineistoa kirjallisesti, sillä koimme että saimme näin annettua opiskelijoille tilaa, aikaa ja vapautta pohtia merkitykselliseksi mieltämiään tilanteita. Haastattelu olisi voinut oikeissa olosuhteissa ja toteutettuna tuoda syvyyttä merkityksellisten kokemusten kuvauksiin ja niitä olisi voitu itse tilanteessa tarkentaa lisäkysymyksiin. Opinnäytetyön kautta voidaan saada tietoa opiskelijaohjauksen tarpeesta mielenterveyshoitotyön erilaisissa tilanteissa nuorisopsykiatrian osastolla. Tätä myötä opiskelijaohjausta voidaan kehittää jotta opiskelijat saisivat positiivisia harjoittelukokemuksia ja mahdollisesti suuntautuisivat mielenterveyshoitotyöhön.

Tutkimukseen valittu menetelmä (Flanaganin merkityksellisten tapahtumien tekniikka) oli soveltuva, mutta sen käyttö olisi tullut huomioida aineistonkeruussa tarkemmin. Pyysimme saatekirjeessä kertomaan monesko harjoittelujakso tämä oli. Pyysimme myös osallistujia kirjoittamaan vähintään kahdesta merkityksellisestä kokemuksesta per viikko. (kts. Liite 1.) Kaikki tutkittavat eivät tätä toteuttaneet. Olisimme voineet selkeämmin ilmaista ja merkitä nämä asiat saatekirjeeseen, jolloin ne olisi mahdollisesti paremmin huomattu. Olisi ollut syytä lisätä kysymyksiin mitä opiskelijat kokevat positiivisena ja hyvänä ohjauksessaan, näin tarvetta ja jo hyväksi havaittua toimintaa olisi voitu verrata. Tutkittavat saattoivat kokea tämän ylimääräisen tehtävän kuormittavana kaikkien muiden koulutehtävien ja harjoittelun lisäksi. Lisäksi se millä tavoin ohjaaja antaa opiskelijalle vapautta työstää omia ajatuksiaan ja mahdollisesti myös koulutehtäviä, kuten tätä päiväkirjaa vaikuttaa saatuun aineistoon. Asiakastilanteiden ja tunteiden pohdinta on opiskelijan ammatillisen kehityksen kannalta tärkeää.

Tutkimustuloksia tarkastellessa tulee huomioida aineistonkeruun ajankohta ja aineiston niukkuus. Pidemmän aikavälin tutkimuksella olisi saatu kattavampaa aineistoa ja enemmän kokemuksia. Osastolla vallitseva tilanne peilaa saatua aineistoa ja aineisto edustaa neljän opiskelijan kokemuksia. Kuormittava työtilanne ja vaikeahoitoiset

potilaat vaikuttavat opiskelijaohjauksen laatuun. Tutkimusasetelma nostaa esiin ”tarvetta”, eli esiin tuodut asiat keskittyvät pääasiassa puutteeseen. Sinällään saaduissa kokemuksissa oli myös ”syvyyttä” ja osassa niistä oli kuvattu tarkoin ohjauksen tarpeeseen johtanut merkityksellinen kokemus. Opiskelijat olivat myös tuoneet esiin omia tuntemuksiaan yhteydessä koettuun tilanteeseen.

Opiskelijoiden persoonallisuus ja eletty elämä vaikuttavat heidän tapaansa käyttäytyä ja tuoda tiettyjä asioita esiin. Lisäksi tulee huomioida kunkin yksilöllinen ilmaisu-tapa sekä lukijaposition vaikutus. Aineisto on käsitelty pyrkien ymmärtämään kunkin opiskelijan ilmauksen takana oleva merkitys sellaisenaan. Kumpikin opinnäytetyön toteuttaja pohti omia asenteitaan ja ennakkoluulojaan sekä käsityksiään suhteessa tutkittavaan ilmiöön. Aineistoa litteroidessa toteuttajat kävivät yhdessä läpi aineistosta heränneitä tuntemuksia. Kummallakin toteuttajista oli yhtäläinen näkemys opiskelijoiden esiintuomasta viestistä.

Opinnäytetyön uskottavuutta lisää se, että tutkijat loppuvaiheen hoitotyönopiskelijoina ovat olleet tekemisissä pitkän aikaa tutkittavan ilmiön, eli ohjauksen tarpeen kanssa. Näin ymmärrämme paremmin tutkimukseen osallistuneiden opiskelijoiden näkökulmaa asioihin (Kylmä ja Juvakka 2007, 128).

Toisaalta tulee ottaa huomioon, että aineistoa analysoidessa oma ajatusmaailma on saattanut vaikuttaa. Merkityksellisten tapahtumien tekniikan luotettavuuteen vaikuttaa tutkijan käsitys siitä mikä on merkityksellistä. Saatekirjeessä pyysimme osallistujia perustelemaan, miksi juuri tämä tilanne oli merkityksellinen. Tätä pyyntöä ei useimmissa kuvatuissa kokemuksissa ollut toteutettu, joten aineiston analyysissa, turvau-duimme tarkastelemaan kokonaisuutta ja käsitelimme jokaista kokemusta merkityksellisenä, koska se on juuri se asia jonka kukin osallistuja on halunnut nostaa esiin omalta harjoitteluajaltaan.

Norman ym. 1992 kertoo, että merkityksellisten tapahtumien ei tarvitse aina olla rajattuja kohtauksia selkeällä alulla ja lopulla, vaan ne voivat ilmetä myös osallistujan ”summatessa” kokemustaan kokonaisuutena kuvauksessaan. Norman havaitsi että yleisesti vastaajat eivät antaneet yksityiskohtaista kuvausta merkityksellisistä tapah-

tumista, mutta luotettavuutta voidaan perustella sillä että osallistujat muistavat mitä tapahtui ja mitä he kertovat on heille selkeästi tärkeää (Norman ym. 1992, kts. kuvaus.)

Tuloksia kuvatessa olemme liittäneet opiskelijoiden suoria lainauksia mukaan, jotta niihin liittyvä asiayhteys havainnollistuu myös lukijalle.

Sisällönanalyysin toteutus jäi joiltain osin puutteelliseksi. Etenimme ehkä liian nopeasti ilmaisujen ryhmittelystä abstrahointiin. Aineisto, vaikkakin suppea, olisi voinut tarjota vielä lisää, mikäli olisimme rakentaneet synteessin vähitellen. Lopputulos on fragmaattinen.

9.3 Tutkimustulosten tarkastelu

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa tietoa, jonka avulla nuorisopsykiatrian osaston opiskelijaohjausta voidaan kehittää. Tavoitteena oli selvittää opiskelijoiden harjoittelun aikaisia kokemuksia nuorisopsykiatrian osastolla ja heidän kokemuksiaan ohjauksen tarpeesta.

Ohjauksen tarve ilmeni tässä opinnäytetyössä yhteydessä erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin, joissa opiskelijat kertovat olleensa. Näissä tilanteissa ohjauksen tarvetta tuodaan esiin eritoten yhteydessä epävarmuuden tuntemuksiin omasta toiminnasta. Näitä tuntemuksia opiskelijat kuvaavat erityisesti harjoittelujakson alussa. He tarvitsivat enemmän ohjaajan *läsnäoloa* ja *keskustelumahdollisuutta* erilaisten tilanteiden jälkeen. Lisäksi voidaan sanoa, että ohjauksen toivottiin olevan kokonaisuudessaan *suunnitelmallisempaa*, tähän ratkaisuna tuotiin esille *kahden tai useamman ohjaajan* nimeäminen. Opiskelijat toivoivat myös, että yleisimmistä *asiakastilanteista* keskusteltaisiin harjoittelun aikana ja siitä mihin niihin voi reagoida. Opiskelijat kaipasivat ohjausta omalle toiminnalleen, sille mitä he saavat sanoa ja mitä eivät (Kts. kuvio 1.)

Opiskelijat toivat tässä opinnäytetyössä esiin, että kokivat omahoitajana toimimisen vastuulliseksi ja asiakastilanteet yksin ollessaan haastaviksi. He kuitenkin olivat tyytyväisiä nuorten uskoutuessa puhumaan juuri heidän kanssaan ja oman potilaan hoito

sai parhaimmillaan tuntemaan onnistumisen tuntemuksia, iloa, vastuuta ja itseluottamusta.

Pohdittaessa vuorovaikutusta täytyy ottaa huomioon myös se, että se muodostuu sekä hoitajan että opiskelijan asenteista ja persoonallisuuksista (Lipponen, Kyngäs & Kääriäinen, 2006). Myös Töllin (2009, 69) tutkimuksessa osallistujat toivat esiin samoja tuntemuksia ja onnistumista omapotilassuhteessa. Stoltin (2011, 62) tutkimuksessa kävi ilmi, että sairaanhoitajaopiskelijan epäonnistuminen esimerkiksi ohjaussuhteessa koettiin kasvattavana kokemuksena. Haasteellisesta kokemuksesta selviäminen kasvatti opiskelijan luottoa itseensä hoitajana ja omiin kykyihinsä. Opiskelijan ammatti-identiteetti kehittyi ja muovautuu onnistumisten ja epäonnistumisen kokemusten käsittelyn kautta (Stolt 2011.)

Romppasen (2011 kts. tiivistelmä) tutkimuksessa opiskelijat pitivät tärkeänä oman toimintansa merkitystä potilaalle. Tämä tuli eritoten esiin haasteellisissa potilasopiskelijasuhteissa. Luottamukselliset suhteet potilaaseen toivat opiskelijalle itseluottamusta ja rohkeutta itsenäiseen päätöksentekoon. Tämä kävi ilmi myös opinnäytetyön aineistosta. Opiskelijat ilmaisivat tämän opinnäytetyön kuvatuissa kokemuksissaan huolestuneisuutta erilaisissa asiakastilanteissa, joissa kokivat että nuorella ei ole kaikki hyvin. Myös Romppasen tutkimuksessa opiskelijoiden toiminnan ja ajattelun keskeisenä piirteenä oli potilaan hyvän hoidon edistäminen.

Tässä opinnäytetyössä opiskelijat toivat kokemuksissaan esiin omien tunteidensa aktiivista reflektiota ja hahmottivat ymmärryksensä sekä osaamisensa tasoa tätä kautta sekä määrittivät ohjauksen tarvettaan. Romppasen tutkimuksessa kävi ilmi, että kehittäessään omaa toimintaansa opiskelijat pystyivät refleктоimaan omia tuntemuksiaan ja saatavilla olevaa tietoa, hyödyntämään ohjausta ja oppimaan yksilöllisestä, yhteisöllisestä ja moniammatillisesta yhteistyöstä. (Romppanen 2011, kts. tiivistelmä.)

Kuten Mikkosen (2005, 132) tutkimuksessa käy ilmi; opiskelijoista on eriteltävissä oppijatyyppejä. Ihmiset ovat erilaisia oppijoita ja se tulee ottaa huomioon. Kaikki eivät opi samalla tavalla ja kokevat asiat eri tavoin. Tutkittavien persoonallisuus vai-

kuttaa tutkimustuloksiin ja siihen minkälaisiin asioihin he kiinnittävät huomiota ja haluavat tuoda esille. Sosiaalinen ihminen kiinnittää erilaisilla asioihin huomiota kuin tarkkaileva. Tällöin tärkeää on ihmisen itsetuntemus, mikä ilmenee omien tunteiden aktiivisena reflektiona niiden syy- ja seuraussuhteita pohtien. (Mikkonen 2005, 132.) Hoitotyönopiskelijan hoitamaan oppiminen on aktiivinen prosessi, jossa opiskelija reflektoi jatkuvasti jo oppimaansa uusiin kokemuksiin. (Ruohotie 2002, 76).

Tässä opinnäytetyössä opiskelijat kokivat monissa tilanteissa ohjauksen puutteelliseksi ja kaipasivat lisää *keskustelumahdollisuuksia*. Toisaalta ilmeni myös, että keskustelutilanteeseen itse hakeutuva sai ohjausta ja keskustelumahdollisuuden sekä kykeni näin refleктоimaan tuntemuksiaan. Tässä tulee pohtia, ovatko opiskelijat hakeutuneet aktiivisesti keskusteluun ohjaajansa kanssa tai tuoneet muutoin esiin ohjauksen tarvettaan. Ohjaaja voisi myös kysyä opiskelijalta harjoittelun alussa mikä on juuri hänelle luontaisin oppimistyyli ja tarjota opiskelijalle keskustelumahdollisuutta useammin. Erityisesti opintojen alkuvaiheessa opiskelijat tarvitsevat ohjausta oppimisstrategioiden hallinnassa sekä tiedonkäsittely taidoissa (kts. Eckardt, Haapa, Koota, Kukkonen, Pohjamies-Molander & Ruuskanen, 2014).

Mikkosen (2005, 149) tutkimuksessa eri vuorovaikutussuhteet olivat yhteydessä oppimiseen käytännön harjoittelussa. Nämä tutkimuksessa muodostetut vuorovaikutussuhteiden eri komponentit ovat: opiskelija -ohjaaja / henkilökunta -ohjaaja, opiskelija tasavertaisena ja opiskelija - opettaja suhde. Myös opinnäytetyön aineistosta erottui selkeästi eri vuorovaikutustilanteet, joiden yhteydessä ohjauksen tarvetta heräsi.

Osaston vuorovaikutussuhteet ovat monimutkainen verkko, jossa ihmisenlukutaito ja kommunikaatiokyky punnitaan. Hoitajan tulee kyetä mukautumaan tilanne ja potilaskohtaisesti, kyetä puhumaan ns. kunkin nuoren kielellä ja olemaan vuorovaikutustilanteissa ja hoitokokouksissa myös puolestapuhuja tarvittaessa, ottaen kuitenkin tarkoin tämän esiin tuomat viestit mukaan keskusteluun ja päätöksentekoon. Tässä onkin syytä pohtia mihin asemaan tämä asettaa opiskelijan. Opinnäytetyön tuloksissa käy ilmi, että opiskelijat kokivat hyvänä voivansa alkuun tarkkailla hoitajan ja nuoren

välistä keskustelua ja myöhemmässä vaiheessa soveltaa oppimaansa oman potilaansa kanssa käydyissä keskusteluissa.

Harjoitteluympäristössä ilmenevät eri vuorovaikutussuhteet ovat tärkeässä roolissa opiskelijan käytännön oppimisessa. Harjoittelupaikan yleinen ilmapiiri ja opiskelijan vastaanotto sekä kohtelu vaikuttavat oppimiseen (Mikkonen 2005, 149.) Opiskelijat toivat kokemuksissaan esiin, että oli tärkeää pystyä refleктоimaan omia tuntemuksiaan ohjaajan tai muiden hoitajien kanssa, erilaisten asiakastilanteiden jälkeen. Avoin keskustelu kansliassa ja kahvihuoneessa, sekä huumori koettiin harjoittelustressiä lieventävinä tekijöinä.

Ohjaajien rooli ja persoona vaikuttaa myös hyvin paljon opiskelijaan. Varsinkin jos opiskelijalla on vain yksi ohjaaja, ohjaussuhde on kuormittavampi kummallekin osapuolelle. Esiin tuotiinkin tarve vähintään *kahdelle ohjaajalle*. Hyvä ohjaussuhde ja mentorointi vähintään kerran viikossa ohjaajan kanssa ennakoivat Vähä- Jaakkolan mukaan parempia tuloksia. Ohjaussuhteen laadulla ja opiskelijoiden tyytyväisyydellä on voimakas yhteys. Se myös lisäsi opiskelijoiden yhteenkuuluvuuden tunnetta työyhteisössä. (Vähä -Jaakkola 2012, 10.)

10 Johtopäätökset

Kaikki opiskelijat olisivat halunneet enemmän ohjausta ja keskustelumahdollisuuksia erilaisten kokemiensa tilanteiden jälkeen. Opiskelijat kaipasivat varsinkin harjoittelunsa alussa ohjaajansa läsnäoloa eri vuorovaikutustilanteissa nuorten kanssa. Opiskelijat kokivat monia tilanteita haastaviksi ja nuoret esittivät heille kysymyksiä, joihin vastaaminen aiheutti opiskelijoille jälkikäteen epävarmuuden tunteita omasta toiminnasta.

Opiskelijoiden kokemuksista käy ilmi tarve suunnitelmalliselle ohjaukselle. He kaipaavat tietoa erilaisista asiakastilanteista ja miten niihin voisi tai tulisi reagoida. Lisäksi esille tuotiin tarve kahdelle ohjaajalle, jotta hoitotyöhön saisi eri näkökulmaa. Tämä ratkaisisi myös aineistossa esiin nousseen ilman ohjaajaa jäämisen.

Tutkittavat pääsivät olemaan paljon nuorten kanssa ja oppivat sitä kautta hoitotyöstä. Omahoitajuus koettiin hyvänä, näin pääsi konkreettisesti mukaan hoitotyöhön. Opiskelijat kokivat että heihin luotettiin, mikä lisäsi oppimisen motivaatiota. Muut hoitajat ja opiskelijat koettiin voimavaroina.

Jatkotutkimusaiheiksi ehdotamme haastattelua nuorisopsykiatrisen osaston hoitajien opiskelijaohjauksen kokemuksista. Miten he kokevat opiskelijaohjauksen, onko se kuormittavaa ja mitkä tekijät vaikuttavat tähän? Tämänkin tutkimus voitaisiin toteuttaa merkityksellisten tapahtumien tekniikkaa hyödyntäen. Myös tutkimus koskien hoitotyönopiskelijan ja mielenterveyskuntoutujan välistä yhteistyösuhdetta harjoittelujakson aikana, antaisi oleellista tietoa ohjauksen tarpeellisuudesta ammatti-identiteetin vahvistamiseksi.

11 Lähteet

Aalto-Setälä, T. & Marttunen, M. 2007. Nuorten psyykkinen oireilu – häiriö vai normaalia kehitystä? Duodecim 123, 207-213.

<http://www.terveyskirjasto.fi/xmedia/duo/duo96233.pdf>

Ammattitaitoa edistävä harjoittelu V. 2016. Opinto-opas. Asio. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

https://asio.jamk.fi/pls/asio/asio_ectskuv1.kurssin_ks?ktun=SHZ3W500&knro=&noclouse=%20&lan=f

Eckardt, M., Haapa, T., Koota, E., Kukkonen, P., Pohjamies-Molander, N. & Ruuskanen, S. 2014. HUS opiskelijaohjauksen käsikirja, 8, 17-19.

Eriksson, E., Korhonen, T., Merasto, M., Moisio, E -L. 2015. Sairaanhoidajan ammatillinen osaaminen – Sairaanhoidajakoulutuksen tulevaisuus -hanke. Viitattu 17.3.2016.

<https://sairaanhoitajat.fi/wp-content/uploads/2015/09/Sairaanhoitajan-ammattillinen-osaaminen.pdf>

Flanagan, J. C. (1954) The critical incident technique. Psychological Bulletin, 51, 327–

356. <https://www.apa.org/pubs/databases/psycinfo/cit-article.pdf>

Friis, L., Eirola, R. ja Mannonen M. 2004. Lasten ja nuorten mielenterveyshoitotyö.

Vantaa: Dark Oy.

Hinkkanen, L. 2002. Hoitotyön opettajan ja käytännön ohjaajan yhteistyö käytännön

opiskelun ohjauksessa. Pro Gradu. Tampereen yliopisto, 7-8, 12-14, 20.

Hirsjärvi, S. Remes, P. & Sajavaara, P. Tutki ja kirjoita. 1997. 15. uudistettu painos.

Kariston kirjapaino Oy, Hämeenlinna 2009.

Janhonen, S. Nikkonen, M. 2001. Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. Helsinki. WSOY

Järvinen, A., Koivisto, T. & Poikela, E. 2000. Oppiminen työssä ja työyhteisössä. Aikuiskasvatus sarja. WSOY: Juva WS Bookwell Oy.

Jääskeläinen, L. 2009. Sairaanhoidtaja opiskelijan käytännön harjoittelun ohjaajana. Pro gradu. Tampereen yliopisto, 61-65.

Kontunen, K. Iso-Niilo. 2005. Itseään viiltelevän nuoren psykiatrisen hoidon haasteet. Aikakausikirja Duodecim. Viitattu 9.5.2016. <http://www.duodecimlehti.fi/>

Koivisto K., Latvala, E., Vanhanen-Nuutinen, L. ja Vuokila-Oikkonen, P. (toim.)
Tutkimuskohteina hoitaminen ja hoitamaan oppiminen.
https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/26147/oamk_tkjulkaisu_25.pdf?sequence=1

Kempainen, J.K 2000 The critical incident technique and nursing care quality research. <http://www.readcube.com/articles/10.1046/j.1365-2648.2000.01597.x>

Keski-Suomen sairaanhoitopiirin opiskelijaohjauksen laatusuosituksset. 2015.
<http://www.ksshp.fi/download/noname/%7BD3F1AAD8-DE15-4E8F-AE24-DA9926A4722F%7D/50028>

Kolb D. 1984. Experiential learning. Experience as the source of Learning and development. Prince Hall inc.

Koponen, Tarja 2009. Hoitotyön opiskelijoiden ohjaaminen ohjatussa harjoittelussa: kyselytutkimus mentoreille Vetovoimainen ja turvallinen sairaala -hankkeessa. Pro gradu -työ. Kuopion yliopisto. Hoitotieteen laitos.

Korhonen, A. & Paasivaara, L. 2007. Narratiivinen menetelmä hoitotieteellisessä tutkimuksessa. Esimerkkinä yksilövastuisen hoitotyön kehittämishanke. Hoitotiede-lehti. 20, 1-08, 28.

Kukkola, E. 2008. Sairaanhoidajan opiskelijaohjaustaidot sekä ohjaajakoulutuksen tarve ja hyöty hoitotyön ohjatun harjoittelun oppimisympäristössä. Pro Gradu. Turun yliopisto, 57-60.

<https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/38564/gradu2008kukkola.pdf?sequence=>

Kylmä, J. ja Juvakka, T. 2007. Laadullinen terveystutkimus. Helsinki, Edita.

Laaksonen, K. & Palтта, H. 2008. Sairaanhoidajakoulutuksen osaamisvaatimukset päivitettiin. Sairaanhoidaja-lehti 81, 6-7, 43.

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417

Lipponen, K., Kyngäs, H. & Kääriäinen, M. 2006. Potilasohjauksen haasteet. Käytännön hoitotyöhön soveltuvat ohjausmallit. Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin julkaisu, 4/2006.

https://www.ppshp.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/npp/embeds/16315_4_2006.pdf

Leino-Kilpi, H & Välimäki, M. 2009. Etiikka hoitotyössä. 5.p., Helsinki: WSOY.

Lönnqvist, J. 2013. Nuoruus ja mielenterveys. Psykiatrian tutkimussäätiö.

Löytönen, T. N.d. Narratiivinen tutkimusote. Artikkel.

<http://www.xip.fi/tutkija/0402.htm>

Marttunen, M. 2009. Nuorten mielenterveysongelmat. Duodecim 27(1):45-48.

http://www.ebm-guidelines.com/dtk/shk/avaa?p_artikkeli=t100585

Marttunen, M., Kataja, H., Henttonen, A., Hokkanen, T., Tuominen, T. & Ebeling, H. 2004. Hyötykö käytöshäiriöinen nuori nuorisopsykiatrisesta osastohoidosta?

Duodecim 120, 43 – 49. <http://www.ebm-guidelines.com/xmedia/duo/duo94012.pdf>

Mielenterveys- ja päihdehoitotyön harjoittelu. 2016. Opinto-opas. Asio. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

https://asio.jamk.fi/pls/asio/asio_ectskuv1.kurssin_ks?ktun=SHZBW520&knro=&ark=&lan=f

Mielenterveyslaki 14.12.1990/1116.

Mikkonen, I. 2005. Clinical learning as experienced by nursing students in their clinical incidents. Joensuun yliopisto. Kasvatustieteiden tiedekunta.

Mykrä, T. 2007. Työpaikkaohjaaja oppimisen edistäjänä. Opiskelijan ohjaaminen ja arviointi työpaikalla. Educa-Instituutti, Vammalan kirjapaino, 8, 13, 22.

Norman, I. J., Redfern, S. J., Tomalin, D. A. & Oliver, S. 1992. Developing Flanagan's critical incident technique to elicit indicators of high and low quality nursing care from

patients and their nurses. Journal of Advanced nursing, 17 (5). 590 -600.

<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1365-2648.1992.tb02837.x/full>

Opinto-opas. 2017. Sairaanhoidaja nuoret syksy 2017. JAMK. Viitattu 31.3.2017.

https://asio.jamk.fi/pls/asio/asio_rakenne_julkaisu.rakenne_osaamisalue?ckohj=SAR&csuunt=99999&cvuosi=7S&caste=N&cark=2017-2018

Pahkala, T., Kääriäinen, M. & Lukkarinen, H. 2013. Hoitotyön opiskelijoiden kliininen osaaminen. Hoitotiede 25 (1), 12-23.

Partanen, A. & Kurki, M. 2015. Mielenterveys- ja päihdetyön ammatillisen opetuksen kehittäminen sosiaali- ja terveysalalla. Teoksessa: Partanen, A., Moring, J., Bergman, V., Karjalainen, J., Kesänen, M., Markkula, J., Marttunen, M., Mustalampi, S., Nordling, E., Partonen, T., Santalahti, P., Solin, P., Tuulos, T. & Wuorio, S. (toim.). 2015. Mielenterveys- ja päihdesuunnitelma 2009-2015. Miten tästä eteenpäin? Terveystieteiden tutkimuskeskus. Työpöytäkirja 20/2015

Peltola, S-K. 2009. Sairaanhoidonopiskelijoiden sitoutuminen mielenterveystyöhön. Pro gradu –tutkielma. Terveystieteiden opettajankoulutus. Kuopion yliopisto.

Piha, J., Moilanen, I., Räsänen, E., Tamminen, T., Almqvist, F. ja Kumpulainen, K. 2004. Lasten – ja nuorisopsykiatria. Kustannus Oy Duodecim. Helsinki.

Pikkarainen, T. 2006. Sairaanhoidajan ja nuoren välinen yhteistyösuhde nuorisopsykiatrisen osastohoidon aikana.

<https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/93567/gradu01155.pdf?sequence=1>

Romppanen, M. 2011. Hoitotyön opiskelijoiden merkitykselliset hoitamisen kokemukset ja niistä oppiminen kliinisessä oppimisympäristössä. Väitöskirja. Hoitotieteiden laitos. Itä-Suomen yliopisto.

Ruohotie, P. 2002. Oppiminen ja ammatillinen kasvu. 1.-2. painos. Juva: WSOY.

Sairaanhoitajan eettiset ohjeet. 2014. Sairaanhoitajaliitto. Viitattu 16.5.2016.

<https://sairaanhoitajat.fi/jasenpalvelut/ammattillinen-kehittyminen/sairaanhoitajan-eettiset-ohjeet/>

STM. 2012. Ehdotukset mielenterveys- ja päihdetyön kehittämiseksi vuoteen 2015.

Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki.

<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/103109/978-952-00-3382-8.pdf?sequence=1>

Stolt, J. 2011. Opiskelijasta sairaanhoitajaksi. Käytännön harjoittelujaksot sairaanhoitajaopiskelijan ammatillisen identiteetin rakentumisen tukena. Pro gradu - tutkielma. Lapin yliopisto. Viitattu 17.3.2016

Suua, P. 2013. Hoitotyön opiskelija mielenterveystyön harjoittelussa. Sosiaali- ja terveysalan uudistava koulutus.

https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/61234/Lea_Rissasen_juhlakirja_Suua.pdf?sequence=1

Turunen, H., Tossavainen, K. & Vertio, H. How can critical incidents be used to describe health promotion in the Finnish European Network of Health Promoting Schools. Julkaistu 1.11.2004.

<https://academic.oup.com/heapro/article/19/4/419/576670/How-can-critical-incidents-be-used-to-describe>

- Tölli, S. 2009. Mielenterveyshoitotyön asiantuntijuuden oppiminen Diakonia-ammattikorkeakoulun Oulun yksikössä. Helsinki: Diakonia Ammattikorkeakoulu. Pro gradu. Oulun yliopisto.
- Varto, J. 1992. Laadullisen tutkimuksen metodologia. Tammer-Paino Oy, Tampere 1996. Hygieia.
- Vähä-Jaakkola., J. 2012. Kliinisen oppimisympäristön laatu ja ohjaussuhteen toimivuus terveysalan opiskelijoiden arvioimana Pirkanmaan sairaanhoitopiirissä. Pro gradu – tutkielma. Tampereen Yliopisto. Terveystieteiden yksikkö.
<https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/84274/gradu06484.pdf?sequence=1>
- Åsted-Kurki P., Jussila, A-L., Koponen, L., Lehto, P., Maijala, H., Paavilainen, R. ja Potinkara H. 2008. Kohti perheen hyvää hoitamista. Helsinki, WSOY

12 Liitteet

Hei sinä hoitotyönopiskelija!

Olemme Jyväskylän ammattikorkeakoulun kolmannen vuoden sairaanhoitaja-opiskelijoita ja tekemässä opinnäytetyötä nuorisopsykiatriselle osastolle.

Aiheemme on:

”Hoitotyönopiskelijoiden merkitykselliset kokemukset ja kokema ohjauksen tarve nuorisopsykiatrian osastolla harjoittelun aikana”

Opinnäytetyömme tavoitteena on selvittää opiskelijoiden merkityksellisiä oppimiskokemuksia nuorisopsykiatrian osastolla ja opiskelijoiden kokemuksia ohjauksen tarpeestaan. Tarkoituksena on tuottaa tietoa, jonka kautta kehitetään opiskelijaohjausta nuorisopsykiatrisella osastolla opiskelijalähtöisemmäksi.

Harjoittelutilanteiden pohdinta on osana oppimisprosessia, jonka myötä kehityt ammatillisesti ja yksilönä.

Toivoisimme sinulta ”päiväkirjamerkintöjä” tilanteista, jotka koet harjoittelun aikana merkityksellisiksi. Sinun ei tarvitse lisätä tunnistetietoja. Haluamme kuitenkin tietää monesko tämä harjoittelu on sinulle. Käytämme saatua aineistoa ainoastaan opinnäytetyössämme ja hävitämme sen asianmukaisesti.

Toivoisimme vähintään kahta päiväkirjamerkintää jokaiselta harjoitteluviikolta. Merkinnän tulisi olla kokonaisiin lausein kirjoitettu ja pohdiskeleva. Ulkoasun saat itse päättää, voit kirjoittaa käsin tai koneella kunhan palautat merkinnät oheisessa suljetussa kirjekuoressa harjoittelun loppuvaiheessa opiskelijavastavalle.

Kuvaa näissä päiväkirjamerkinnöissä mitä tapahtui, keitä tilanteessa oli (ilman tunnistetietoja) sekä minkälaisia tuntemuksia tilanne sinussa herätti. Kerro myös minkälaista ohjauksen tarvetta koit. Perustelee, miksi tilanne sinusta oli merkityksellinen.

Jos sinulle heräsi kysyttävää, kerro rohkeasti asiasi opiskelijavastaaville. He välittävät tiedon anonyymisti meille.